

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14. Sem sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝANSZKY.	
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Kto hovorí pravdu?

Už viac krát mali sme príležitosť poukázať na tie závratníctva vodcov a náhončích ľudovej strany, ktorými zavádzajú a búria pokojných ľudí jedného proti druhému. Neraz sme poukázali na to, že ľudová strana vo svojom programme nemá nič takého dobrého, čo by nemala vo svojom programme strana liberálna, a čo ostatné v programme ľudovej strany sa nachodí, to smeruje len k poburovaniu ľudu a k revísii cirkevno-politických zákonov. O cirkevno-politických zákonoch sa už ľud presvedčil, že sú neškodné, a presvedčil sa že kňazia, ktorí kričali, že po zavedení tých zákonov z kostolov budú robiť sypárne, nehovorili pravdu, že ľud klamali a preto teraz vodcovia i náhončí ľudovej strany, programme tejže strany tak prekrúcajú, ako to za najlepšie držia. Vytierajú z neho a pripisujú alebo inými slovami berú do programu svojho to, čo má liberálna strana už dávno vo svojom programme a čaká len na prajné okolnosti, aby to alebo ono uviesť mohla, lebo veď nič sa nedá razom previesť, všetko potrebuje svoj čas.

Vodcovia ľudovej strany a jej náhončí vidia teda, že tonú, že nemajú žiadneho pevného základu, že ich programme je domom postaveným

na piesku, ktorý najprvší vetrik pobúra a preto reparujú svoj dom, svoj programme ako len môžu; ale ako dom postavený na slabých fundamentoch netrvá dlho, tak i ľudová strana, ktorá je postavená na slabom programme, na slabom základe,

nebude dlho trvať, lebo fundament má až veľmi slabý a plátanie, opravovanie toho fundamentu, toho programu nič nepomôže, lebo tie opravy, tie tehly sú len napodobené tehly druhého domu.

Aby sme naše tvrdenia dokázali, uvedieme výťah z reči Ferdinanda Zichyho, povedanej na shromáždení ľudovej strany v Somogy-Szent-Balázi, ktorou plátať programme ľudovej strany. Asice gróf Ferdinand Zichy, vodca ľudovej strany hovoriac o láske k spolublížnym, medzi iným riekol nasledovné slová:

«My sme nie nepriateľmi nikomu, ani kalvínom, ani evanjelikom, ani židom, milujeme našich spolublížnych ako si to

Ježiš Kristus žiadal. V každom milujeme človeka. Len jedno opovrhujeme: neznabožstvo a nemravnosť!»

Čo znamená reč grófa Zichyho? Zase to, že berie zásady liberalismu do programu svojho. A to k tomu ešte kardinálne zásady liberalismu, jedny z najhlavnejších. Preto gróf Zichy liberál-



Anjel strážca.

nými zásadami svádza ľud pod zástavu ľudovej strany? Preto, lebo sa presvedčil, že program ľudovej strany bez toho dobrého, čo je i v programe liberálnej strany, nestojí ani fajku dymu, že ten program na ľud nemá účinku a že ľud vie, že ľudová strana chce previesť len zmenu osôb pri vláde, a že v páde dostania sa jej ľudí ku veslu vlády i tí by museli vladať na základe a zásadách liberalismu. A toho znaky vidno i z hor uvedenej reči grófa Zichyho, lebo si tiež berie tie zásady, ktoré naša liberálna vláda dávno zastupuje, hlásajúc lásku k spolublížným a opovrhujúc neznašom a nemravným človekom. Veď toto kázal i verný liberál K. Tisza, ktorého reč sme minule podali.

Aby ale Slováci o tomto pristupovaní Zichyho k zásadám liberálnym nič nevedeli, «Kreštan» tú reč nesdelil, pretože by bolo vysvitlo jeho závratníctvo, ktoré pácha na slovenskom ľude. Lebo ako píše Kreštan o tej láske k bližným, podáme tu krátku výťažku z článku Jána Žilinského, ktorý bol uverejnený v Kreštanovi v 33. čísle. Tu stojí:

«Tu by si mal nejedon «hlúpy» liberál radšej múdru vec rozvážiť ako také veci písať, že náš najbližší je bez rozdielu každý človek . . . my sme neni zaslepení, že by sme to nevideli, že náš najbližší je nie každý človek, lež *jedine* katolík.»

Čo z tohto vidno? To, že ľudom najbližším človekom je *jedine* katolík. To sme my už dávno vedeli a preto evanjelici, kalvíni a židia nemajú tam čo hľadať, a dáva im to Kreštan aj makave na vedomie, keď pri nejakom priekrste na katolícku vieru píše, že ten lebo onen prestúpil ku katolíckej cirkvi z evanjelického bludu.

Ale ostaňme pri veci. Zichy hovorí, že miluje kalvína, evanjelika a žida tak ako si to Ježiš Kristus žiadal, teda úprimne, tak *jako seba samého*. Ján Žilinský zase píše, že to len «hlúpy» liberál môže písať, teda žiadať, aby každého bez rozdielu miloval jako seba samého, lebo jeho najbližším je *jedine* katolík. Nuž čo poviete na to? To je už potom klamanie ľudu, že väčšie sa ani myslieť nedá. Žilinský lásku ku bližnému kladie do tried, a káže najväčšmi milovať katolíka, menej kalvína, ešte menej evanjelika a najmenej žida. Oproti tomuto gróf Zichy hovorí, že ľudári milujú bližných tak, ako kázal Kristus, to jest milujú bližného ako seba samého. A ku svojej reči v Somogy-Szt.-Baláži doložil, že: «Kto inak hovorí o nás (to jest o ľudároch) ten *nehovorí pravdu* a rád by nás očiernil a tešil by sa tomu, aby sa maďarský ľud ku ľudovej strane nepripojil.»

Teda slová Žilinského «*hlúpy liberál*» padajú na grófa Zichyho, lebo dľa zásady liberálnej káže

milovať každého bližného ako si žiada Kristus; kdežto gróf Zichy povedal, že kto inak hovorí, ten *nehovorí pravdu*. Nuž čo z toho vysvitá? To, že Ján Žilinský nazíva grófa Zichyho, vodcu ľudovej strany *hlúpym liberálom*, keď káže milovať bližných dľa nauky Kristovej a gróf Zichy hovorí, že ten, kto o tejto láske ľudárov inak píše, ten *cigáni*.

Nuž úbohý človeče ako že sa vyznáš v tejto metelici slov ľudárov? Najlepšie, keď neuveríš z nich ani jednomu. Zichy fa chce doviesť do tábora ľudovej strany tým, že ti hlása liberálne zásady, tie isté, na ktorých si spolu s liberálnou vládou stál dosavád a «Kreštan» fa chce prekručováním lásky k bližnému využiť vo svoj prospech a káže ti, aby si kupoval len u Lepšenyho.

Veru, veru ľudári programu pevného nemajú a aby si ho ako-tak upevnili, berie jeho vodca do programu ľudovej strany zásady liberalismu, lebo ich tiež za najlepšie uznáva.

Toto je teda najlepším dôkazom, že sú zásady liberalismu dobré, keď len pomocou týchto chce ľudová strana zvíťaziť, pre trievnych občanov ale z toho vyplýva to pekné poučenie, aby sa i naďalej pridržiali tej liberálnej strany, ktorá sa tých zásad *už dávno* pridrži a dľa nich riadi krajinu v prospech každého jej obyvateľa.

Slovo k rodákam.

Je to neobyčajná ošemetnosť, akej sa tí jednotlivci dopúšťajú, ktorí sú zástupcami ľudovej strany. O tom ani reči nenie, žeby deje a udalosti tak opisali, ako sa skutočne udaly. Prekrúcajú, prevracajú všetko tak, ako to ich nečisté zámyery a ciele potrebujú. Čo je u jedného najväčším zločinom a najhnusnejšou podlosťou, to je u nich tá najväčšia cnosť, vlastenectvo a zásluha. Že je tomu tak, pozrime len, ako píšu ľudárske noviny o snemových pomeroch rakúskych. Tam je tiež opposícia, ako to všade a vždy bolo i bude. Opposícia tá podobne bojovala oproti svojej vláde, ako aj ľudová strana proti našej, to jest obštrukciu. Keď to nepomáhalo, chytila sa i tá nemecká opposícia takých prostriedkov, ako naši ľudári, to jest špintala na vládu ako len mohla; upodozrievala ju, ako len vedela; urážala ju, ako len vstave bola, práve tak, ako naši ľudári. To samé robil pred pár rokami Lueger a jeho strana a tiež na taký hnusný spôsob a pritom ešte večne a špatne napádal nás, naše Uhorsko. No ľudári chválili a chvália seba i Luegerovcov; seba a tomuto odpustili si hriechy, dali si absolúciu, rozhrešenie, lebo veď sú kňazia; naproti tomu niet ale toho prísneho súdu, aký

by im bol dostatočným, alebo aspoň dosť dobrým oproti opozícii rakúskych Nemcov, ktorí to isté vystrájajú, čo ľudári u nás a čo Lueger vystrájal predtým.

Medzi iným «Kresťan» takto píše o súboji ministerského predsedu Badeniho, «ktorý mal s jedným židovsko-liberálnym rakúskym vyslancom Wolfom (vlk), ktorý ho počas snemového zasadnutia veľmi ťažko na cti urazil.» To je hrúza a posmech, že sa opozicionálny ablegát rakúsky opovážil uraziť svojho ministerského predsedu, keď ale ľudári ministerského predsedu Bánffyho ako len možno podle urazia, to je víťazstvo, to je vlastenectvo, to je zásluha.

Takúto morálku majú a učia ľudári. Nech ich to ctí! «Následkom tejto smutnej udalosti, — píše «Kresťan» ďalej, — útrpnosť proti nemu (Badenimu) je všeobecná, avšak týmto je tejto nebezpečnej otázke nie odpomoženo, ba naopak, teraz *bársaký židovský smr. dúch*, ktorý upotrebí v snemovni také urážlivé slová, jako Wolf, môže očakávať, že ho ministerský predseda, alebo jeho druhovia na súboj vyzvú a on, jestli je šikovnejší, alebo šťastie mu praje, o život môže doniesť mnohých významných mužov vlasti.» Nuž, či to isté nerobia ľudári? Neurážajú oni na cti celú vládu i všetkých liberálnych vyslancov, ba aj voličov? Lenže my z prírodopisu i zo zkušnosti dobre vieme, že malé šteňa ustavične breše, a o brechanie ľudárov sa nestaráme.

Tedy opozicionálny ablegát v Rakúsku je «*židovský smradúch*.» Pekné pomenovanie. To je dokazovanie tej pravdy, ktorú ľudársky časopis «Alkotmány» takto plnoústne celému svetu roztrubuje: „My nie sme nepriateľmi nikomu, ani kalvínom, ani luteránom, ani židom, v každom radi vidíme človeka“, takto — vraj — hovoril nie Koloman Tisza v Pápe, lež Ferdinand Zichy v Šomodi. Bravo Zichy! Ľudári milujú aj židov, lenže sú títo v ich očiach «*židovskí smradúsi*» «*sberba satanášova*,» «*krivonosy*,» ktorých do Palestíny treba zahnať. Ozaj, krásna to láska, nech ku cti a sláve slúži ľudárom, no iní statoční ľudia by sa za takúto lásku hanbili. A ako milujú «kalvínov» a «luteránov» tomu nás učí «Kresťan» v článku pod názvom: «Trest.» Hodno ho prečítať, lebo on ich výtečne charakterisuje. V článku tomto chvastá sa, že už 21. septembra r. 1894. nasledovne sme upozorňovali protestantských kňazov:

«Keď už u vás protestantov pri uzatvorení manželstva *nieť potreby na kňaza* (?) «vtedy tým menej zapotrebný je kňaz ku krstu. O mnoho jednoduchejšie môže *toto malé oblieťie* pri narodení babica vykonať. *Večeru Pána ale praktičnejšie môže vykonať šenkár*; i tak *pod dvojakým spôsobom ju prijímate!* Pohrab o mnoho jednodu-

chejšie a lacnejšie môže odbaviť hrobár. A naposledy kázať, kázať si môže medzi veriacimi každý sám sebe, koľko sa mu len chce, ponač u vás je i tak každý ku vykladaniu biblie oprávnený. A tak *po týchto veciach, že načo je u vás*, protestantskí rodáci, *kňaz*, toto nie som vstave mojím obyčajným rozumom pochopil v tomto *sprostom*, náboženstvo svobodne vykonávajúcom svete.» Takto písal *kresťanský kňaz* katolícky, toto je tá zichovsko-ľudárska láska oproti kalvínom a luteránom. *Kresťanský krst* je im «*malé oblieťie*,» *večeru Pána* «môže vyslúžiť **šenkár**.» Dogmy kresťanské takto neurazí ani žid, ani mahomedán, ani pohan, takéto dačo môže urobiť len ľudár. Toto jo tá *úcta*, akou sa chovajú ľudári oproti iným *vierovyznaniam*. Hanba a posmech na nich!

«Aby — vraj — niekoľko zlatých usporili, hotoví sú svoju vieru zanechať» — píše ďalej «Kresťan.» «Toto zdravé smýšľanie ho naučí, rovno ho (ľud totižto) k tomu povedie, že jestli sa môže bez kňaza sobášiť, načo je k tým druhým výkonom kňaz? Sem ho teda i ten beznáboženstvo dovoľujúci zákon, ale čím skorej!» «Protestantský ľud môže sa osvobodíť zpod farchy vydržiavania kňaza a môže svojmu ťažkému položeniu troška odpomôcť.»

Týmto sa honosí, chvastá bezbožný ľudár, že on už to roku 1894. takto napísal, takto búril už pred troma rokmi. Zámer a úmysel bol a je zjavný; ukazoval a ukazoval chce cestu protestantom do tej, ním tak očerňovanej bezkonfessionálnosti. Pekný to zámer, utešený to úmysel prevedený na spôsob známej jezuitskej zásady, že «*cieľ posväčuje prostriedky*.»

No o tomto si ešte porozprávame,

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Provisorium. Jak naša, tak aj rakúska vláda predostrela v utorok v sneme návrh zákona, ktorým sa platnosť vyrovnania, uzavretého pred desiatym rokmi predlžuje na jeden rok, to jest do konca roku 1898-ho. Ale nielen kupecko-colná smluva predlžuje sa na jeden rok, lež aj kvóta zostane na budúci rok tá samá, čo bola dosiaľ.

Teraz zamlknú uštipačné poznámky opozicionálnych časopisov, že vláda v stave si je život iba tak predlžiť, že povolí Rakúsku vyššiu kvótu. Že uhorská, liberálna vláda všemožne bráni záujmy Uhorska, vidno aj z toho, že predbežne zostalo, na jeden rok všetko pri starom. Keby sa vláda starala iba o to, aby čím dlhšie podržala moc v rukách, tak by bola nadvrhla zvýšenie kvóty, čo by boli Rakúšaniam mileradi prijali a boli by

odhlasovali aj celú smluvu. Lenže Bánffymu a ostatným ministrom nejde o to, aby sa udržali na vláde, oni neprivolia, aby kvóta bola bez právneho základu čo len aj o krajiar zvýšená, oni bojujú za práva Uhorska do poslednej kvapky krve

No ľudári, kto chce kvótu zvýšiť. Vláda, a či vy? Vláda by mala veľmi ľahké postavenie, keby dala odhlasovať v sneme vyššiu kvótu. Lenže ona to nespraví; radšej bojuje, než aby zadala z práv našej vlasti. Gróf Ferdinand Zichy všade hlása, že Uhorsko môže väčšiu kvótu platiť. Kto je tedy lepší vlastenec? Liberálna strana, a či Zichy? Liberálna strana chce mať len spravodlivú kvótu, kdežto gróf Zichy a celá ľudová strana chce zvýšiť kvótu bez ohľadu nato, či je to oprávnené, lebo nie. Nuž hľa, takto chcú ľudári vlast našu oblažiť.

Spoločné výdavky. Minulú nedeľu bola vydržiavaná vo Viedni spoločná ministerská porada, na ktorej predsedal sám kráľ. Na tejto porade bol konečne ustálený rozpočet spoločných ministerstiev.

Bolo sa hovorilo, že minister vojanstva bude o mnoho viac žiadať, než koľko bolo na bežiaci rok povolené na vojenské potreby. Tento chýr, buď Bohu vďaka, — není pravdivý; na vojsko na budúci rok nepotrebuje značne viac, takže spoločné výdavky budú len asi toľko obnášať, jako tohoto roku.

Polní robotníci a zamestnávateľia. Minister orby Darányi ešte v lete bol oznámil v sneme, že predostre návrh zákon, ktorým budú sriadené právne pomery medzi robotníkmi a prácu dávajúcimi. Návrh tento je už hotový a najbližšie svolá minister Darányi zvláštny výbor, ktorý posúdi návrh tento, a len potom bude snemu predstretý.

Vojenski rezervisti a železnice. Tí vojenski rezervisti, ktorí ďalej bývajú od miesta, v ktorom sa vydržiava kontrolná hliadka, nemôžu cestovať ta s použitím výhody zabezpečenej na železničiach pre vojsko, pokiaľ nemajú potrebné svedectvo. Aby teda na budúce od tejto výhody rezervisti neodpadli, minister honvédstva barón Fejérváry v porozumení s ministrom vnútra nariadil, aby vicišpáni všetkých hlavných slúžnych upravili, aby títo nimi vystavené a na kontrolné hliadky potahujúce sa oznamy zavčas poslali všetkým staničným úradom železničným na pôde ich okresov.

Krajinský snem. Snemové porady ešte vždy neprišli do riadnej kolaje. Vyslanci vydržiavajú len kratšie zasadnutia a ani to nie každodenne. Príčinou tohoto je tá okolnosť, že vláda nechce dať žiaden väčší návrh pojednávať, kým nebude odhlasované jednorozhodné provisorium a indemnita, t. j. povolenie, že vláda aj bez rozpočtu môže krajinu peňažite riadiť na základe tohorodného rozpočtu.

Návrh zákona o provisoriume začne snem pravdepodobne budúci týždeň vo štvrtok pojednávať. Jako počť, pojednávanie tohoto návrhu nebude veľmi dlho trvať; vládna a národná strana, taktiež aj ľudová návrh prijmu, lebo strany tieto stoja na základe vyrovnania z

r. 1867-ho. Proti návrhu bude len neodvislá strana, ale ani táto nepovedie tuhý boj, lebo veď v lete zaviazala sa vláde, že provisorium prijme. Za provisoriumom bude snem pojednávať indemnitu.

Dňa 5. októbra pojednával snem ten návrh zákona, v smysle ktorého tlačiarne musia z každej knihy alebo iného tiskopisu, ktorý vydajú, zaslať jeden výtisk uhorskému národnému museumu a druhý kráľovskému fiškusovi. Návrh tento bol bez premeny prijatý.

Zasadnutie dňa 6. októbra. Dnes bol predostrený návrh zákona o povolení rekrutov na budúci rok.

Na konci zasadnutia interpelloval vyslanec Gullner ministra vnútra, prečo bol úradu pozbavený Ján Ugron, vicišpán udvarheľskej stolice.

Aj 11. októbra bolo vydržiavané krátke zasadnutie, na ktorom bolo prijaté viac predostretí o stavaní viciálnych železnic, medzi tymito nachádza sa aj oravská železnica.

Z Rakúska. V rakúskom parlamente škandále sa ešte vždy udávajú. 7-ho októbra tak ďaleko sa zabudli rakúski vyslanci, že sa skoro pobili. Išli už jeden proti druhému a len tak bola bitka prekazená, že sa chladnokrevnejší medzi nich vrhli.

Slováci a Česi.

Čt. čitatelia sa začudujú, že jako prijdu oni, čo uhorskí Slováci, pod jeden klobúk s Čechmi? Nuž a nielen oni sa čudujú, ale sa čudujeme aj my nad týmto sviazaním nás do jednej kopy s Čechmi.

Nuž tak sme sa dostali do jednej kopy s Čechmi, že v Prahe povstala akási «česko-slovenská jednota.» Jako povstala, kto ju založil? nevieme. Len to jedno je isté, že Slováci sú v tomto úplne nevinní, oni nebrali účasť pri zakladaní tohoto nového „braterstva.“

A prečo dostala táto jednota napriek tomu meno «česko-slovenská». Dozaista preto, že niekoľko hornoviedieckych agitátorov, ktorí sa radi vydávajú za vodcov a zástupcov slovenského ľudu, cestovalo do Prahy a tam vyfundovali, vymysleli túto novú jednotu.

Z hĺbky srdca sme presvedčení, že táto česko-slovenská jednota mnoho škody nezapríčiní u nás, lebo jednota táto je *mrtve narodené dieťa*. Mrtve narodeným dieťaťom preto musíme pomenovať česko-slovenskú jednotu, že je ona v každom ohľade neprirodzenou,

Nám sú Česi úplne cudzí. Cudzí sú nám rečou, cudzí sú nám polohou. Česko-slovenská jednota je práve len tak oprávnená a len tak významná, jako na pr. grécko- alebo švédsko-slovenská jednota. Česi sú poddaní Rakúska, my sme ale Uhria; Česi hovoria českú reč, my ale reč slovenskú, tedy nie sme žiadni bratia, žiadni

pokrevní. Že sme nenie ani len priatelia, to dokazuje každodenná skúsenosť. Všetky české časopisy hania našu vlasť, každodenne huckajú proti nám, zvlášte proti našim výrobkom, ktoré by radi z Česka úplne vytisnúť. Kto sa tedy tak chová proti našej vlasti, jako sa Česi, s tými my nemôžeme uzavreť žiadnu jednotu, lebo to by bol na najvyšš nevlastenecký skutok, a Slováci boli vždy, sú aj teraz a budú aj na budúce dobrí vlastenci. Slováci sa nikdy nespojili proti svojej vlasti s jej nepriateľmi. Práve naopak. Slováci vždy zmužile bojovali proti každému, kto vlasť našu napadol.

Že sa o tejto jednote širšie rozpisujeme, robíme to preto, že v Turčianskom Sv. Martine vychodiace nevlastenecké slovenské časopisy hlásajú, že česko-slovenská jednota v Prahe zaopatrjuje bezplatné miesta pre slovenských učňov u tamojších kupcov a priemyselníkov. Vieme ďalej, že toto nielen v novinách oznamujú, ale aj ústne budú nahovárať rodičov, aby si poslali synov do Čiech učiť sa remeslo alebo kupectvo. Vystrihame tedy už vopred našich slovenských rodákov, aby panslávskym agitátorom nesadli na lep. Bo ani najmenej nemá smyslu posielat učňov do Čiech sa učiť.

Náš priemysel stojí už dnes tiež tak vysoko ako český, tedy sa viac nenaučia než doma. Kto sa v cudzozemsku učí, ten sa naučí poznať tamjšie pomery, nie ale domáce, ktoré znať potrebné je každému priemyselníkovi, jak chce ku niečomu prísť. Ktorý slovenský chlapec pôjde sa do Čiech učiť, ten sa naučí síce česky, nenaučí sa ale maďarsky. A to zdravý rozum diktuje, že poriadny remeselník, ktorý chce pracovať aj pre pánov, musí vedieť maďarsky. Keby nebolo žiadnych iných príčin, aj udané sú dostatočné k tomu, aby rodičov slovenských odstrašili od toho, žeby si deti posielali do Česka, kde ich celkom ztratia s očú a ani najmenej nemôžu dávať nane pozor.

Pri tejto príležitosti ale chceme priviesť do pamäti tým agitátorom, ktorí by radi zo Slovákov všetko iné spraviť, len nie dobrých vlasteneckých Uhrov, že jaký krik robili, keď z Horniakov odišlo niekoľko chlapcov na Dolniaky, kde ich vyučovali rozličným remeslám a hospodárskym prácam. Vtedy toto bolo otročenie detí, krádež atď. A dnes oni idú odvádzať slovenské deti do až Čiech? Toto ale už nenie otročenie, krádež atď.

Úfame sa, že vláda bude dávať pozor, aby česko-slovenskí agitátori nemohli odvádzať deti do Čiech, a tak celá česko-slovenská jednota, jako sa mŕtve narodila, tak aj zahynie bez toho, aby kto za ňou plakal.

DOPISY.

Orava, 5. októbra.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Závidíme obyvateľom sídelného a blavného mesta Budapešti tie slávnosti, ktorých boli účastní minulý mesiac. Nie preto závidíme, že sme si nemohli oči napásť na pompe, ktorú prejavovali ozdobené ulice po čas prijatia nemeckého cisára a rumunského kráľa, ale áno závidíme, že na prípitok nemeckého cisára celým srdcom a dušou s tisícami iných nemohli sme zvolat „Nech žije!“

Áno, nech žije! ktorý pred obličajom starej zvedavej Európy uznal nás, Uhrov za národ, ktorý medzi tisícročnými nerestami, bojami a utlačovaním predsa statne stál; uznanlivosť iných národov európejských si vydobil a na pevných nesboriteľných základoch si poistil miesto medzi vzdelanými národami.

Toto úplnou spokojnosťou naplnilo každého vlastenca. Nadčím ale duša naša plesá a cítime nevýslovnú radosť je: pripis Jeho Veličenstva, najjasnejšieho kráľa nášho zo dňa 25-ho septembra na ministra predsedu. Jako by nás nepohlo to, keď zásluhy za vlasť a národ desiatich našich vynikajúcich mužov sochami majú byť zvečnené. Málo z nás Oravcov bude tak šťastlivých, aby tieto pomníky kedy obdivovali; ale my cítime spolu s hlavnomešťanmi a celým národom uhorským; lebo rečou sú Slováci citom a srdcom sme opravdoví vlastenci uhorskí! Áno cítime a spolu na slávu privolávame Najjasnejšiemu kráľovi, Jeho Veličenstvu Františkovi Jozefovi I. „Nech žije!!!“

Koncom septembra mali sme dni teplé tak, že 2-ho októbra večer aj hrmelo, čo u nás v Orave veľmi zriedka sa stáva tak pozde; 4-ho októbra ale už nastala zima taká, že po vrchoch už aj sneh napadol.

Prípravy k stavaniu železnice sú porobené a práca sa započne už. Cudzinci už prichodia a prenajímajú hospody; ale v Dolnej Orave zvlášť v Párnici, že veru veľmi draho si dajú platiť niektorí gazdovia dosť chatrné hospody.

Svábky už skoro po všetkých nížinách sú vykopané; vo vrchoch a kolo hranice poľskej ešte nie; výsledok: úroda planšia jako strednia. S úctou Orava.

Klaštor pod Zniivom, 8. októbra.

Veľactený Pán Redaktor!

I k nám, pod starý hrad Zniiv doletel ten radosný chýr o najvyššom dare nášho dobrotivého kráľa, že dá postaviť sochy desiatim v minulosti našej krajiny vynikajúcim mužom v hlavnom meste. Môžem povedať, že nás tu pod starým zámkom Zniivom bývajúcich občanov ten chýr veľmi potešil, že náš kráľ takýmto okázalým spôsobom dá zvečniť pamiatku vynikajúcich mužov a našu úprimnú radosť, stupňuje ešte i to, že v radoch tých veľkých mužov, ktorí budú zvečnení, zaznačený je i Peter Pázmány, ten horlivec za vieru, ktorý niekdy jako turčiansky prépošt dlhšie sa zdržoval na Zniive, keď, dnes už v rumoch nachodiaci sa hrad, skvel sa v celej svojej sláve. A výraz tejto našej nekonečnej radosti nad darom kráľovým dali sme dňa 4. októbra, v deň menín kráľových. Mesto bolo osvetlené a sriadili sme faklový pochod, ktorý tiahol ku kostolu. Mešťan-

stvo, školská mládež z präparandie, hasičský spolok všetko išlo sa ku chrámu. Tu mládež učiteľskej pripravovne zaspievala Hymnu a potom professor Parvy v peknej maďarskej reči vyzdvihol význam tejto slávnosti, spomenúc, že medzi tými vývodiacimi mužmi, ktorým zo štedroty kráľa postavila sochy, je i Peter Pázmány, ktorý za dlhší čas bol obyvateľom Zniova čo turčianský prepoš. Potom velebný pán Emil Klein, povedal veľmi peknú a vzletnú slovenskú reč. Klein hovoril o niekdajších našich praotcoch čo verných poddaných kráľa, ktorí pred 653 rokami dokázali vernosť a oddanosť ku korunovanému kráľovi uhorskému Bélovi IV, lebo keď kráľ Béla štvrtý utekal pred Tatarmi, verní Kláštorčania dali stíhanému panovníkovi a jeho rodine jako i drahému pokladu svätoštefanskej korune útulok a skrýš. A táto verná oddanosť naproti panovníkovi neochabla, lež ustavične rastie v srdciach potomkov. Celé obecnstvo v hlbokom tichu počúvalo vzletnú reč Kleinovu, ktorého odmenilo búrlivou pochvalou. Pochod sa potom vrátil zas ku präparandii, odkiaľ sa obecnstvo v sviatočnom naladení rozišlo. Tu musím pripomenúť, že o túto peknú slávnosť veľké zásluhy si nadobudnul kláštorický Čítací Spolok. Spolok z tejto príležitosti uzavrel, že jeho veličenstvo čo večitého pána Zniova, v adrese pozdraví. Nedávno totiž našli starú listinu, dľa ktorej Béla IV. keď sa pred Tatarmi s korunou uhorskou na Zniove utiahol, vyhlásil brad Zniov za kráľovský statok, vypovediac, že toto vlastnícke právo prináležať bude aj jeho potomkom a následníkom na tróne. Takto hľa zasvätili sme my meniny kráľove a dali výraz našej radosti nad panovníckym darom.

Kláštorčan.

Zazriva, dňa 6. októbra 1897.

Veľactený Pán Redaktor!

Dňa 2-ho t. m. večer po teplom počasi hrmelo, a dnes sú už okolité vrchy pokryté sňahom. Táto veľká zmena počasia není nám na osob, lebo ačkoľvek na nižinách sňahu nenapadlo, ale studený sňahový dažď prinúti nás liehvu už, — tedy veľmi včasne, — na zimovisko zaprieť. Stodoly sú síce plné, krmom napchaté; ale čoby toho koľko bolo, minie sa, — lebo tá zima je len predsa dlhá, zvlášte teraz bude až pridlhá, — lebo miesto žeby sa statok už v marci mohol na pašu poslať, stojí až do mája v maštali. Budeme teda sedem mesiacov zimovať, ale celkom iste mesiac na brost chodiť.

Švábku dokopávame a chvála p. Bohu jest jej hojne; pre našu obec ale nijak dost, lebo u nás čoby sa koľko urodilo, všetko je málo; v lete nejedno vreco múky a švábky sa dovezie do Zazrivej. Kopy sú spratané iba možno že Nevyjedaj na Eufrate pod Balkánom ešte nespratal.

Čo ale nového — je motilica medzi kapustou. Hlavy sa veľmi kotúľajú; kapusta a to čím hlavatejšia tým rýchlejšie dostáva nohy. Za dňa panuje pokoj, len tmavá noc praje slobodný odjazd hlavám kapustným. Moc ošípaných predali naši ľudia na jarmaku veličianskom, lebo vraj šoudra len v kapuste dobrá, — no a keď kapúška nás necháva, čože po šoudrách? Mocnohé húsenice nie veľmi uškodily, ale teraz voľajakých dvojnóhých lariev sa naliablo, ktoré veľmi zjedajú kapustu.

Naši rekrúti odrukovali. Keď Taliani sa odberali do Abyssinie alebo Gréci do Tessalie, sotva sa lúčili tak žalostne, jako naši rekrúti. Akože by nie, idú fajsliny klepať do Trenčína a jedon pôjde barany pást do Ružomberku. Po dvoch rokoch ale prijdú pyšní sta by pol Afriky zaujali a vyslúžili poldruhej kapitulacie; — už

i teraz začínali „cibilom“ okná vybiť, — ale keď sa „cibil“ ukázal, guráž rekruta sa rozbehal po Siblách.

Čeliadka naša je rozejdená v Liptove a v Turci na kopačke. Mozoľne vyhľadáva každý groš, lebo čo chvíľa nastúpi u nás najpamätnejšia vždy čiastka roka: zberanie totižto dane, čo sa našim ľudom veľmi nepáči; lebo nech čokoľvek na svete, — jakákoľvek nehoda ho potká, na nič sa tak nežaluje jako na urbár (daň).

Nastaly nám teda už večery dlhé; akoby múdre bolo, keby tak bolo kde dobrých poučných kníh zaopatrit a niečo súčasne k vzdelanosti nášho ľudu predčítovať a prednášať. Azda by ľud zvyknul k lepšiemu, striezlivejšiemu životu a rozumnejšiemu gazdovaniu; azda by mládež obľúbila si čistotu pannenstva a prisvojila si mravnosť.

S úctou

Fr. Zeus Ludomil.

Pri kozube.

Gašpar: Zle je s nami, zle, zbožia málo, švábky menej a kapusty celkom nič. Ja len neviem čo budem do takto roku robiť, keď niet výhľadu ani toho trochu groša zarobiť.

Ján: Že čo budeš robiť, to ti ja hneďky poradím. Obráť sa v tú stranu, kde trvá najlepšia žatva, to jest ku dajednej špárkassy, lebo tieto obyčajne v ten najneúrodnejší rok mávajú najvýbornejšiu žatvu.

Gašpar: Jaj bratku, špárkassy sa ja bojím ako pekla, bo peniaze vziať je ľahko, ale ťažko ich je nazpäť vrátiť.

Ján: „Čas platí, čas tratí,“ hovorí porekadlo a tak je to aj s nami v živote, raz ti Pán Boh požehná a raz ťa biedou navštívi, preto ale zúfať nikdy nesmieme. Nás celý život podobá sa lutrii, kde človek so dňa na deň úfa, že ho dobrotivý Pán Boh požehná, kto ale v tejto hre života svojho nemá nádeje a úfnosti, ten človek je už za života ztratený.

Gašpar: Ba čoby som si do tejto mojej pukačky zapiekol, lebo ma od toľkej starosti začínajú driemoty omárat.

Ján: Ej teringette! Kdeže si túto zase vypriadol? A ako je pekne okovaná.

Gašpar: Mišo susedovie prišiel včera z Pešte, tak mi to doniesol do daru.

Ján: Čo?! Mišo Šablaturovie by už doma bol z Pešti? A čo to tak zavčasu?

Gašpar: Že vraj akýsi strajk stavil robotu, tak bol prinútený domov sa pobrať.

Ján: No, už teraz viem, lebo však som bol aj v novinách čítal, že v Pešti všetci murári zrobili strajk.

Gašpar: Ale Jano povedz ty mne, čože to má znamenať ten strajk?

Ján: Strajk, to je krásny kvietok darebáctva a lenošenia, rozosiaty darebákmi a leňochmi najsamprv medzi ľud im podobný; ba na oko pekno barevný kvietok dostane sa aj medzi ľud robotný a usilovný. Na príklad v jednej robote nachodí sa viac robotníkov, z pomedzi ktorých väčšina sú odfaheci a darebáci. Títo sa shovoria, že nielen oni sami robotu zastavia, ale aj svojich

usilovných, tak s prácou ako aj so mzdou spokojných spolukamarátov na zastavenie roboty — a robotu dávajúceho pána na povýšenie mzdy a zníženia robotného času — nútiť budú. Toto zaháňanie, toto prasovanie a nadužívanie volá sa potom strajkom, ktorý nielen že častokrát naruší pokoj niektorého mesta, ale aj nejednu rodinu donesie o každodenný chlieb.

Ver mi, Gašpar, ak naša mládež lepšiu a prísnejšiu výchovu v mravoch nedostane, a nebude sa lepšie priučať ku práci, tak nielen že naše krvopotaou prácou nadobudnuté majetky budú sa nachádzať o krátky čas v rukách cudzích, ale budú sa množiť aj žaláre pre našu vlastnú krv.

Včera idem popred faru a koho tam nevidím ako našu susedu s pánom farárom sa shovárať. Z jej štekavého hlásku som vyrozumel, že prišla so žalobou na učiteľa. Ja súc zvedavý na výrok pána farára, utiahol som sa za uhol farskej zahrady. Sotva som toto urobil, keď som videl prichádzať nášho učiteľa na faru v sprievode kostolníka. Učiteľ priblížil sa k karárovi, ktorý ho nasledovne privítal: „Dal som vás preto zavolať, lebo tuná Markovičová prišla so žalobou, že tamten týždeň dali ste jej žiačke petrušku čistiť a jej synovi túže kopať, ba že ste tohoto včera aj po vodu s kréiaskom poslali. Ponevác ona deti svoje na žiadnu robotu a na žiadne vysluhovanie do školy neposiela, a ponevác od troch rokov, ako ste tuná, už viac takýchto žalôb bolo na vás, prísne vám nakladám, aby ste školské deti na žiadnu robotu a na žiadne vysluhovanie viac neupotrebovali.“

Gašpar: A učiteľ čože mu na to?

Ján: Nuž čože mu mal, vypočujúc sentenciu, odporúčal sa a odišiel, bo slabší musí podľahnúť mocnejšiemu. Ja som sa tiež pobral zpoza toho uhla, a rozmýšľal som nad žalobou a sentenciou, ba aj nad tým, že kto má pravdu, slovom, táto záležitosť sa ma veľmi dotkla a zaujímala. Veď keď ten učiteľ dá tú petrušku zasiať, plieť, vykopať, počistiť a do piesku poukladať, či s tým nepriuča deti k robote, nezamiluje nimi robotu, neučí-li ich, ako a na aký spôsob sa má úroda, ktorú nám laskavý Pán Boh požehnal, bezpečne na zimu odložiť? Alebo keď im dá túto alebo inú ľahšiu robotu vykonať, alebo dačo poslúžiť, či ich týmto nepriuča aj k úslužnosti? Veď pracovitost, usilovnosť a úslužnosť sú tie vlastnosti človeka, ktoré ho zošľachtujú, a ktoré sa má dieťa tiež v škole naučiť. Ale či len tak s papieru?! Ba veď sám zákon nakladá, aby sa týždenne v istých hodinách nielen s papieru ale aj v skutku učilo.

Neviažme tedy v tomto ohľade ruky učiteľovi, aby naše deti na starost nám neviazaly, náš horko-ťažko nadobudnutý majetok ľahkomyselne nezmarňily, a nestaly sa socialistami, anarchistami a komunistami, ktorí čo darebáci a leňochovia svoj majetok marhajú a na druhého majetok čihajú.

Potom Gašpar môj, aj to ti poviem, že škola nech by bola školou a fara farou; jeden od druhého neodvislý úrad. Každý sa rozumie len svojmu, a preto nech

sa jeden druhému do remesla nemieša. Lebo kde sa pes s mačkou ruje pre myš, tam tá vždy iste ujde.

Nuž a ten Mišo mnoho doniesol tých okrúhlych?

Gašpar: Ba ešte čo, iba ak dade za golierom.

Ján: Nuž a teraz čože bude robiť?

Gašpar: Či ho tam parom vie, volal som ho na zajtra hnoj vozíť, tak mi odvetil, že je on na tak ťažkú prácu nie naučený.

Ján: No a v Pešti čože robil, či azda do kassína chodil?

Gašpar: Veď som sa ho aj ja to samé opýtal, tak mi na to odvetil, že mu tam najviac za státie platili. Že keď vzal na plece 3—4 tehličky, tak ich najmenej polhodiny niesol na tretie poschodie, a jestliže paliera nebolo vidno, trvalo to aj hodinu.

Ján: Ach Bože! jako sa menia časy a spolu nebudní sluhovia tvoji.

Veď za mojich mladých časov aj ja som chodieval do Pešti na roboty a kde aká robota bola, takú som si aj mzdu vyjednal a robil som, ako Pán Boh prikázal. Keď mi ale zaslúženú mzdu nechceli dať, nechal som robotu a šiel som do druhej, po tom mažale nebolo nič, keď by tú robotu druhý bol aj za darmo spravil. Keď som ale domov prišiel, doniesol som aj svojich pekných pár groší, ktoré som si tam nasporil, a ktoré by nebol ani za svet na dáke ľahké kúsky vyhodil, bo veď som si ich krvopotne vyrobil a dľa tobo vedel som si ich aj šanovať. A teraz?! Takému šuhajovi, ako je Mišo i dobre platia, i za státie platia a predsa keď príde domov, nedonesie ani babky. Hľa, ľahko prišli, ľahšie išly.

Gašpar: Ba aj to mu je málo.

Ján: Tie samé slová si mi vyňal z úst, že veru málo, nech by sa len jeho otec vyvalil, uvidel by si, čo by sa porobilo s majetkom. Najsamprv by len krava a kone zmizly z maštale, potom by po jednej zemičke ubývalo, až by konečne aj dom prišiel na bubon. Takto hľa otcovské majetky nie aby sa zmáhaly, ale sa drobia a márnotrane nivočia a takto hľa gazduje — bez malej výnimky — každý Pešťan.

Nech by ho tam pliaga vzala, keďže si všetko premarhá. Ale keď padne do nejakej choroby — čo pri takýchto talhajoch nenie veľkou zriedkavosťou — dajú ho do špitála a za neho zkrsnuté kelčíky musí obec platiť. Tak hľa, že Mišo holdoval, a nemravne žil, na to musia trpeť majetky skromných a usilovných občanov. Alebo za toho pangarta Zuzy Šulkovie, čo ho v tej Pešti vchovali, či nemusela obec koľké stá zaplatiť. Hľa, toto je ten socializmus a komunizmus, keď sa ja křmim, holdujem, leňošim a nemravne žijem na kožu druhého.

Gašpar: Nuž a k tože je tomuto príčina?

Ján: Planá výchova, ktorá sa mládeži poskytuje. Na tom nenie dost, keď sa dieťa v škole naučí čítať a písať, bo sme ho týmto vchovali len jednostranne, to jest prichystali sme ho, a zostrili jeho rozum proti hlúposti a tme, ale keď zo školy vyjde a lepšie začína chápať o zlom, vtedy zostrime dušu jeho, vchovejme a prichystajme ho do boja proti nemravnosti a hotoviemu

pekle. Kristus, Spasiteľ náš nekázal, aby jeho zástupcovia úverkové a potravné spolky zakladali, ale aby sa jedine o dušu svojich veriacich starali, bo človek duševne nezakazený a mravný nikdy neupadne ani materiálne. Nech tedy naši duchovní častejšie shromažďujú mládež okolo seba, častejšie ju posilnia vo viere, častejšie ju vystríhajú od zlého, a tak ona bude tučnieť duševne a oni budú chudnúť telesne.

Gašpar: Veď im to veru ani nezaškodí.

Ján: Tak sa mi zdá, že nie.

Gašpar: Dobrú noc ti vinšujem. lebo som už veľmi ospanlivý.

Ján: Dobrú noc!

— a —

BESEDNICA.

Hrdinský krajčír.

Bol raz jeden krajčírsky tovaryš, ktorý vždy hrešil na toho, kto prácu vynášiel, lebo veľmi nerád pracoval. Len v zime ostal dlhšie u niektorého majstra, lebo, darmo je, v zime je len predsa lepšie v teplej chýži sedieť s ihlou v ruke, ako tŕčať sa v treskúcej zime po krajčírskych cestách. Ale akonáhle začalo slnce vysielat svoje jarné, teplé lúče, odhodil rýf a nožnice a poď, vydal sa na cestu do šireho sveta so slovami, že teraz ani Herkopátrovi nebude šif nohavice. Tu i tu si od dobrých ľudí čo to vyprosil, alebo ako sa to po slovensky hovorí „vyfichtoval“ a z toho sa na svojej ceste živil.

Šiel, tŕkol sa dotiaľ, pokým neprišiel k jednomu veľkému mestu. Bol veľmi ukonaný a preto nevnišiel hneď do mesta, ale si ľahol pri chodníku trochu pospať, aby si oddýchol. Ostal mu ešte kus syra v kapsičke, i ten si položil pri sebe, aby si z neho, keď sa prebudí, zjedol.

Trochu si pospal a keď sa prebudil, opanovala ho veľká zlosť. Toľko múch sadlo na jeho kus syra, že sa len tak černel.

— Ej, aby vás parom pobil, ako ste sa upovážily sadnúť na môj syr!

S tým napružil svoje rameno a udrel dlaňou na syr, tak že hneď hŕbka múch ostala na ňom ležať mŕtvá. Spočítal ich a div divúci... zabil sedem múch. Od radosti vyskočil a zvolal:

— Kto chce vidieť hrdinu, nech príde sem!

Potom si vytiahol v kabáte zapíchnutú ihlu, (lebo veď ihlu nosí pri sebe i najhorší krajčír), vyhľadal vo vačkoch kus pozlátenej evertny a cifrovanými literami vyšil si na čiapku slová: *Sedem na jeden úder!*

Keď bol s vyšívaním hotový, vnišiel do mesta a pyšne si vykračoval po uliciach. Ľudia sa ňanho divajú, čudujú, krúčia hlavami a čítajú zlatou niťou vyšitý nápis, že čo je to za hrdinu a chýr o ňom zanesú kráľovi.

Kráľ skoro zhorel od zvedavosti, hneď ho dal pred seba zavolať, usadil ho na mäkkú stoličku pri sebe a keď prečítal na jeho čiapke zlatý nápis, riekol krajčírskovi:

— Oh, ty chýrny hrdina, pre čo si prišiel domoj krajiny?

— Pre nič iné, len aby v krajine vášho veličenstva učinil ešte hrdinskejší skutok.

— No, keď preto, chýrny hrdina, tak tu môžeš narobiť svojich hrdinských skutkov, koľko sa ti len páči. Ale to ti musím povedať, že našu krajinu stíhol veľký trest. Nemôžeme si variť, nemôžeme kúriť, nemôžeme poľovať, lebo máme len jednu jedinou horu a v tej sa zdržuje jeden strašne veľký lev. Pre neho ani dreva doniesť ani poľovať nemožno; každého rozdriape, koho pochyť v hore. Ak ty toho leva chytiš alebo zabiješ, tak ťa urobím prvým mojím ministrom.

Krajčír sa chutne zasmial a riekol:

— Nuž teda len ten lev je to nešťastie? Len sa sverte na mňa vaša jasnosť, veď ja urobím poriadok s tým levom!

Krajčíra hneď posadili do utešeného hintova zo skla a zaviezli ho na pokraj hory. Tu mu riekli, aby len vnišiel do hory, že veď sa s levom síde.

Ale ako náš krajčír hrdina vnišiel do hory, zmocnil sa ho strach. Triasol sa ako huspenina a zuby mu od strachu až hrkotaly. Náš hrdina premyslel si vec a chcel ujsť, ale v strachu zabudol cestu von z hory a tak ešte hlbšie zabehol do lesa.

Zrazu počul za sebou revanie leva, ale na šťastie v prostred lesa bola jedna kaplna, ktorej dvere boli otvorené; chytrý skočil do kaplice a tam sa utiahol za dvere. Sotva vbehol dnu, vbehol za ním do kaplny i lev a rovno bral sa ku oltáru, predpokladal, že tam chyť krajčíra. Keď toto krajčír videl, hop, schytil sa, vyskočil rýchle von a dvere za sebou zatiahnuce zamknul ich a kľúč si vstrčil do vaku.

— No lev, už si chvatnutý, teraz sa už môžeš narovať do vôle! myslel si uradostený krajčír.

Kto bol teraz väčším hrdinom, než krajčírsky tovaryš. Chytrý našiel cestu a vyšiel na kraj hory, kde ešte stál hintov. Hneď odkázal po sluhoch do kráľovskej paloty aby sa kráľ prišiel poďívať, lebo že on chytil leva za uši a vovliekol do kaplny a tam ho zatvoril. Teraz nech s levom urobia, čo chcú.

A kráľ aj naskutku prišiel do lesa a ani nevedel, jako sa má dívať na hrdinského krajčíra, ktorý previedol tak opovážlivý skutok.

— Vidím — hovorí kráľ — že si skutočne veľkým hrdinom a ponevác si svojim hrdinským skutkom oslobodil moju krajinu od veľkého nebezpečia, urobím ťa prvým mojím ministrom.

Potom ho posadil vedľa seba do koča a s veľkou parádou zaviezol ho palácu.

Za istý čas bolo krajčírskovi veľmi dobre, mal všetkého hojnosť a pracovať nemusel, ale jedného dňa prišiel k nemu kráľ a riekol:

— Chýrny môj hrdina, verný môj minister, načo mám ďalej tajiť to, čo mi obťažuje srdce. Vedz teda, že ešte jedno strašné nebezpečie hrozí mojej krajine. Jestli i od toho oslobodíš krajinu, dám ti za to moju jediná dcéru za manželku a polovicu kráľovstva.

Krajčír povzbudzoval kráľa, aby len povedal, čo je to za nebezpečie, že veď on i od toho oslobodí krajinu.

— No teda, chýrny môj hrdina, prvý môj minister, vedz, že tam medzi vrchami býva jeden obor so svojou ženou. Týmto musíme platievať strašne veľkú daň, každý deň pár volov alebo kráv. A keď ich žiadosti nevyplníme, ohňom a mečom všetko nivočia.

— A prečo ste mi to, veličenstvo, prv neriekli? Tak by som sa nebol prv zapodieval s tým mizerným levom, ale by sa bol hneď oddal do toho obra. Čo sú takému víťazovi dvaja obri, ktorý siedmich zabije na jeden úder? Veď uvidíte, ako ich pošlem na druhý svet.

Kráľ sa skoro nalakal od strašnej sily krajčirovej. Potom dal ho zaviesť v sklenom hintove medzi vrchy, tam kde býval obor i s jeho manželkou.

Avšak keď sa krajčír cítil byť samotný medzi vrchami, opanoval ho strach. Triasol sa ako huspenina a zuby mu až hrkotaly od strachu. Nechcel sa on stretnúť s obrom ani za celý svet, nie za takého pol kráľovstva a preto sa ohliadol, ako by sa zpomedi týchto vrchov ľahkým spôsobom ztratil tak, aby ho obor nespozoroval.

Lež ako zabočil na chodník, tam stál pred ním ten strašný obor. Krajčír utekal ako bez duše a obor za ním. Konečne krajčír dobehol ku hlbokkej priekope a ďalej utekať nemohol. Čo má robiť? V tom okamihu mu voľáčो napadlo. Pred priekopou náhle odskočil na bok a obor, ktorý mu bol už za chrbtom v behu rozohnaný nevedel sa zastaviť a — prask — strepal sa do hlbokkej priekopy. Odtiaľ kričal potom na krajčíra:

— Hej človeče, veď ti nič neurobím. Zajdi ku tej skaline, tam v jaskyni býva moja žena, pýtaj mi od nej palicu.

Krajčír zašiel do jaskyne a aj našiel tam ženu obrovu.

— Muž ti odkázal — riekol krajčír, — aby si mi dala vrecko s peniazmi.

Rozumie sa žena obrova to neverila a zvolala na svojho muža, čo jej hrdlo stačilo:

— Mám mu to dať?

— Pravdaže! — zareval obor.

Sotva dostal krajčír mešec s peniazmi do hrsti, utekal s ním preč ako bez duše. Na ceste našiel jednu zdochnutú ovcu, vyrezal jej vnútornosť, a črevá vložil si pod kabát. Neďaleko odtiaľ pásol pastier ovce a keď šiel okolo neho, vytiahol z vaku nožik a urobil tak, ako by si rozpáral brucho; črevá z ovce nechal visieť zpod kabáta a riekol:

— Musím vytriasť svoje črevá, aby ľahšie mohol utekať, lebo mi je obor v zápätí.

Pastier, keď toto videl, hneď sa prežehnal, taký strach ho objal.

Medzi tým obor natoľko reval v priekope, že jeho žena prišla k nemu a spýtala sa ho čo chce.

— Ty nešťastnica, či nevidíš? Chytró mi dones palicu a pomoc mi von z priekopy!

Aj mu pomohla von. Ale keď obor zvedel, že jeho žena dala tomu človeku mešec s peniazmi, tak sa nahneval, že svoju ženu na jeden úder zabil svojou palicou a veľmi rozhnevaný utekal za krajčírom. Na ceste videl pastiera a pýtal sa ho:

— Nevidel si jedného chlapa tadeto utekať?

— Ba veru som videl; ale toho nedostihnete lebo ten si ešte aj brucho rozpáral a črevá vytriasol, aby tým lepšie mohol utekať.

— A predsa ho musím chytiť! — riekol obor a s tým vytiahol svoj nôž, rozpáral si brucho a chcel vytriasť svoje črevá. Pravda len chcel, ale nemohol, lebo v nasledujúcom okamihu mŕtvý svalil sa na zem.

Kto bol teraz šťastnejší než krajčír, ktorý sa neďaleko od toho miesta za jedným kríkom skrčený díval, čo všetko sa stalo s obrom. Utekal nazpät z kade prišiel, videl i ženu obrovu zabitú a keď prišiel ta, kde ho sklený hintov očakáva, odkázal kráľovi, aby prišiel hneď medzi vrchy, lebo že je už obor i so ženou neškodným urobený.

A kráľ aj prišiel s veľkým zástupom ľudu. Natešení ľudia kričali:

— Nech žije náš chýrny víťaz!

Potom ho kráľ usadil vedľa seba do hintova a s veľkou parádou zaviezol ho do mesta. Hneď na to dal kráľ krajčirovi svoju jedinou dcéru za ženu a pol kráľovstva. Bola svatba, veľká hostina a krajčírsky tovaryš stal sa kráľom polovice kráľovstva.

Dost dlhý čas žil náš hrdina blažene. Avšak zrazu oznámili kráľovi, že prichodí nepriateľ a nič krajinu ohňom a mečom. Krajčirovi neprišlo ani na um, aby on vyrukoval proti nepriateľovi. Ako žeby mohol proti nemu ísť, keď ešte nikdy na koni nesedel, hneď by vystvitlo, čo je on za hrdinu a preto posielal oproti nepriateľovi vojsko pod inými vodcami. Ale vojakov posielal marne, lebo nepriateľ zbil jeho vojsko a blížil sa už ku hlavnému mestu kráľovstva.

Jeho svokor ho prosil, aby on šiel do boja, lebo že keď sa on ukáže na bojišti, že hneď vyhrajú vojnu; taký chýrny hrdina ako on že hneď prinúti nepriateľa k úteku.

Ale starý kráľ mohol hovoriť, koľko sa mu len ľúbilo. Náš hrdina robil sa tak, ako by jeho slová nepočul, púšťal slová totiž jedným ušom dnu, druhým von.

Jeho žena nevedela, čo si má myslieť, že jej hrdinský manžel nechce ísť do boja. Naposledy prišlo jej na um: a ak je on nie ani hrdina! A vyhodila mu to aj na oči:

— Kto je hrdinom, ten veru nesedí doma keď je vojna!

Krajčír videl, že i keď ostane doma i keď pojde do boja i tak i tak je koniec sláve, koniec všetkému, teda nežne riekol svojmu svokrovi:

— Jasný pane a kráľ môj, vidím, že už i ja musím ísť do boja a myslel som si, že takého biedneho nepriateľa i bezo mňa premôžu. Nepýtam si ohnivú paripu, len dobre vymuštrovaného starého koňa, veď on príde podo mňou do ohňa.

Pravda krajčír sa bál, že keď mu dajú nejakého mladého žrebca, že ho hneď shodí ako naňho sadne. Z ťažka sa vydriapal na starého vymuštrovaného koňa a doknús sa na ňom ku bojištu. Tam ho prijali s veľkou radosťou a všetci kričali:

— Nech žije náš chýrny hrdina!

Hneď zatrúbili na trúbach a boj sa započal. Sotva že starý vojenský kôň, na ktorom krajčír sedel, začul hlas trúby volajúcej do boja, schytil sa a v tuhom evale ako blesk hnal sa oproti nepriateľovi.

Úbohý tovaryš chytal sa hrivy i uzdy, koňa zastaviť nevedel a myslel, že hneď sletí s neho. A kôň len letel ako besný po poli, na ktorom stál jeden kríž. Krajčír v strachu, čo bude s ním rozťahal svoje ramená a chtiac za zachrániť od istej smrti, chytil sa kríža. Kríž bol ale prehnitý, vrchná časť kríža ostala krajčirovi v rukách a koň len ďalej uháňal s ním rovno ku nepriateľovi.

Vodca nepriateľského vojska sa len díval, díval čo je to. Nevidel iné len jedného cválajúceho koňa a na ňom veľký kríž, lebo krajčíra, ktorý ustavične trnul strachom, nebolo vidno zpoza neho.

— Jaj, — kričí vodca — už je po nás, lebo sám Boh ide proti nám, aby nás zbil! Hor sa, vodcovia, utekajte, zachráň sa, kto môžeš!

Nepriateľské vojsko viac ani nepotrebovalo! Utekali v strachu, ako keď by im bol Turek býval v zápätí a o niekoľko okamihov ani len jedného nepriateľského vojaka nezostalo na bojišti.

Kto bol teraz väčším hrdinom ako hrdinský krajčírsky tovaryš? Hľa, toľko vojakov nevedelo premôcť nepriateľa a on sám jediný odohnal celé nepriateľské vojsko.

Ale ak si ho ctili doteraz, tak od tohto času ctili si ho stokrát väčšími. Aj kráľ i jeho žena prosili ho za odpustenie, lebo veru niet viac takého brdina na svete.

A potom dlho žili všetci šťastne a žijú snáď až po dnes ak nezomreli.

Vyzvanie k predplateniu.

Nastúpily jasenné dlhé večery a tá doba, v ktorej si aj roľník môže popriať viac oddychu od ťažkej poľnej práce a viac času môže venovať čítaniu. Práve preto s tou úprimnou prosbou obraciame sa ku všetkým priateľom vzdelávania ľudu, aby časopis náš rozširovali, aby s ním ľud oboznamovali. Spravia týmto nielen vlastenecký skutok, lež osožif budú aj ľudu, lebo mu poskytnú taký časopis, ktorým známosti svoje všestranne rozšíri, všestranne sa vzdelá.

Jako dosiaľ, tak aj na budúce budeme sa usilovať podávať ct. čitateľom časopis rozmanitého obsahu, ktorý sa bude *popri zdravých politických úvahách* zaoberať aj s priemyslom a kúpeľstvom, taktiež bude poskytovať aj hospodárske pokyny. Jako dosiaľ, tak aj na budúce budeme veľkú váhu klásť na to, aby sme ctených čitateľov svojich viedli v opravdu vlasteneckom duchu, sľahať budeme nevlastenecké snahy niektorých našich rodákov, ktorí miesto toho, aby celou dušou ľúbili vlast svoju, špiny hádžu na ňu. Aj mravnopoučné rozprávky tiež budeme pestovať. Jedným slovom v časopise našom najdu *dost čítania jak politici*, tak aj tí, ktorí *radšej oblubujú poučné a zábavné veci*.

V záujme dobrej veci úctive prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho všemožne v kruhu svojom rozširovali. *Smer a zásady, ktoré zastávame*, zaslúžia všestrannú podporu.

Predplatná cena je tak nízka, že ju aj chudobnejší náš spoluobčan môže zaplatiť.

Predplatná cena na celý rok obnáša 2 zl.

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka 50 kr.

Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za pol ceny.

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ prišiel v pondelok rano do Budapešte a tu sa pobaví i s kráľovnou do konca tohoto mesiaca. Jeho veličenstvo počas svojho pobytu bude dávať audienciu v kráľovskom hrade budínskom.

Posviacka veže. V Smrečanoch (lipt. st.) dňa 10. t. m. za okázalých cirkevných slávností p. svätili novovystavenú vežu evanj. kostola.

Smrť. Ignác Helfi, snemový vyslanec, prívrženec neodvislej strany zomrel dňa 11. t. m. Helfi bol najdôvernejším priateľom Ludvika Kossutha, a preto ho menovali i palatinom Kossutha. Helfi žil 67 rokov.

Nemecký cisár v Jeruzaleme. Z Berlína oznamujú, že cisár Vilhelm aj so svojou manželkou cisárovnou Viktoriou Augustou a s najstarším synom svojim Vilhelmom koncom apríla r. 1898. odcestuje do Jeruzalema.

Falšované zlatky. Jedna peniaze falšujúca banda, pustila v posledných časoch do obehu veľkú zásobu falšovaných zlatovák a to najviac cestou pošty. Minister kúpeľstva teraz upomína všetky poštové úrady na opatrnosť. Zlatky zhotovené sú z miešaniny olova, cínu a antimona a sú rakúskeho razenia; kolopis «Viribus unitis» zväčša chýba, alebo už veľmi nejasný. Barva zlatovák je nápadne šedá. Peniaze sú ľahšie ako opravdové zlatky. Policia usilovne stopuje po falšujúcej bande.

Inštalácia ev. farára Žigmunda Križana v Trenčíne odbavovala sa v minulú nedeľu za účasti veľkého obecnstva. Na službách Božích súčasťnila sa všetka tamjšie vrchnosť, úrady, správcovia škôl na čele s nadžupanom Júliusom Szalavszkým tajným radcom. Po službách Božích bola hostina na ktorej súčasťnili sa všetci poprední cirkevníci a vývodiaci mužovia stolice a mesta Trenčína.

Zdravie sv. otca. Lekár pápeža Leva XIII. dr. Lapponi pred jedným novinkárom vyslovil sa o zdraví pápeža nasledovne: „Pápež je úplne zdravý, už veľmi dávno sa tak výborne necítil ako teraz. V dlhej svojej lekárskej praxi ešte nikdy nezkúsil som takú veľkú húževnatosť v tak starom človeku ako u sv. otca. Môžete byť istý, že Lev XIII. bude ešte veľmi dlho žiť.“

Vyznačenie uhorského priemyslu na výstave v Bruseli. V hlavnom meste Belgicka odbyvala sa toho leta výstava, na ktorej bolo sriadené jedno oddelenie i pre uhorský priemysel. Teraz patričný výbor rozhodol, ktorí priemyselníci majú byť vyznačení. V uhorskom oddelení desiati dostanú prvé odmeny.

Zmenenie mena reholnickeho rádu františkánov. Z Rímu oznamujú, že pápež vydal novú apoštolskú konštitúciu, v ktorej zrušil doteraz jestvujúce štyri triedy rádu františkánov a vtelil ich do jednej triedy s minoritmi pod názvom «fratres minores».

Hasičský spolok v Kežmarku slávil tieto dni 25-ročné jubiléum svojho založenia. Dvadsať hasičských spolkov sa 40 členami prišlo na túto peknú slávnosť. Telegraficky pozdravili arciknieža Jozefa, protektora všetkých hasičských spolkov v krajine.

Posúdení úradníci. Súdna stolica v Levoči tieto dni vyhlásila výrok v trestnej záležitosti, zavedenej proti Albertovi Széllovi, pokladníkovi mestskej sirotskej stolice v Iglave, ktorý bol zpreneveril 40 000 zlatých zo sirotských peňazí. Súdna stolica proti Széllovi ďalšie pokračovanie zastavila, lebo tento vo vyšetrojúcom väzení zomrel, ale pre nedostatočnú kontrolu odsúdila Eugena Lehoczkého, mestského hl. notára na zaplataenie 500 zl. pokuty, kontrolóra Gustáva Fábryho a Rosenberga, mestského účtovníka na ztratu úradu. Súd okrem toho všetkých obžalovaných posúdil na zaplataenie defraudovaného obnosu.

Strašná smrť. Do Krapiny (Horvatsko) prišiel Jozef Deutsch navštíviť svojho švagra Ignáca Farkasa a pri tejto príležitosti si chcel obzreť aj zariadenie mydlovej fabriky švagrovej. Vo fabrike nahnul sa nad jedon veľký kotál, v ktorom sa varilo mydlo, ztratil rovnováhu a padol do horúcej miechaniny. Keď ho vytiahli, bol už mŕtvý.

Storočné jubiléum gazdovskej akademie Tento týždeň slávená bola storočná pamiatka založenia prvej gazdovskej akademie v Keszthelyi. Skolu bol založil gróf Juraj Festetich a jeho syn z tejto príležitosti daroval veľký pozemok, na ktorom postavili novú budovu pre tento hospodársky ústav. Otvorenie nového ústavu spojené bolo s oslávením pamiatky storočného jestvovania ústavu. Na slávnostiach bol prítomný i minister orby Darányi.

Petáka oslobodili. Naším čitateľom je známo, že lanského roku v Szombathelyi husársky kapitán Emil Peták strelil na svoju manželku a ťažko ju poranil práve vtedy, keď boli tam dvaja jeho priatelia oficiari Korb a Bezerédj na návšteve. Peták, na ktorého sa vrhli jeho priatelia aby ho neškodným urobili, poranil i týchto. Peták sa na to hlásil u svojej vrchnosti, ktorá ho poslala do väzenia. Teraz vojenská vrchnosť pojednávala záležitosť a kapitána oslobodila. Petákovi ani neodbrali jeho šaržu.

Starí ale jari. V Amerike v meste Knocwille 101-ročný James Henri pojal si za manželku 83ročnú slečnu. Zriedkavý sobáš obdivovalo veľké množstvo ľudu.

Prevezenie mŕtvol srbského básnika. Srbská vláda rozhodla, že zemské pozostatky povestného srbského básnika Vuka Štefanoviča Karadžiča, ktorý si bol veľké zásluhy nadobudol o srbskú spisbu a ktorý bol pochovaný vo Viedni, dá previezť do Srbska a tam ich uloží v krypte pri rakve Miloša a Michala Obrenoviča. Zemské pozostatky básnika boly tieto dni v sv.-marxovom emiteri vykopané a prevezené do Srbska.

Pred hanbou do náručia smrti Maria Hurtová v Malej Palúdzke nedávno šla si popchnúť niekoľko hláv kapusty do kapustníka tamojšieho mlynára Mateja Kostolného, ale ju zbadali. V hanbe nad tým hodila sa do Váhu, zkaže ju už len mŕtvú vytiahli.

Pre siroty. Vo Zvolenskej Lupči založený sirotinec „Gizella“ v svojom blahonosnom účinkovaní zmáha sa s roka na rok. Tohoto roku tiež 15 dobre vychovaných sirot pustili zo sirotinca a teraz prijmu opäť devätnásť sirot. Je to znakom dobrého vývinu sirotinca, keď s roka na rok vždy viac sirotám môže dať výchovu.

Obrovský obraz, predstavujúci Ježiša Krista namaloval jeden francúzsky maliar v parížskom chráme dominikánov. O obrovských rozmeroch obrazu svedčí to, že postava Ježiša Krista na obraze je pätnásť metrov vysoká.

Šťastný človek. V južnej Amerike v Transvaali jeden chudobný človek menom Antoni vezmúc sebou trochu skromného pokrmu vybral sa medzi vrchy hľadať diamanty. Po jedno mesačnej ťažkej práci našiel jeden diamant, ktorý váži 350 karatov a cenia ho na 36.000 zlatých. Antoniho toto veľké šťastie neoslepilo: diamant predal, peniaze uložil si u jednej banky, kúpil si tri dobré teplé a trváce obleky a zas sa vybral medzi transvaalské vrchy ďalej kopať diamanty.

Zkuška poctivosti. Istý občan v Novom Yorku prišiel na zaujímavý nápad, jako by vyzkúšil poctivosť svojich spoluobčanov. Kúpil šesť pugilárov, do každého vložil slušný obnos a listok so svojím menom a adresou. Pugiláre rozhodil potom po uliciach, promenádach a závodoch. Vo 24 hodinách bolo mu 5 pugilárov vráteno. Vrátily ich ženy. Šiesty nedostal, tvrdí sa, že ho našiel najskôr mužský. Táto podivná zkušnosť dáva aspoň poznať, že ženské pokolenie v Novom Yorku je neobyčajne poctivé. Či aj pokolenie mužské, nevie sa. To je ešte otázkou.

Požiar. Vo vesprímskej obci Szápár vypukol tieto dni veľký požiar, ktorému padlo za obeť 20 domov, učiteľský byt, škola a fara. V gazdovských staviskách nakopená úroda všetka zhorela. Škoda je veľká.

Krádež v synagoge V Sabadke po tieto dni neznámi zlončinci vlámali sa do tamojšej židovskej synagogy a roztrepajúc na stenu pripevnenú pokladnicu všetky peniaze, asi 100 zlatých sobrali.

Sto kilometrov za hodinu urazí elektrická lokomotiva Heilmanova, ktorá bude zavedená na jednej trati francúzskej západnej dráhy. Tieto lokomotivy vyrábajú elektrinu za jazdy pomocou dynamických parostrojov. Spoločnosť dala zhotoviť dve lokomotivy o 110 tunách, ktoré utiahnu základ 200 tún s rýchlosťou 100 km. za hodinu. Tento úžasne rýchly vlak bude jačať medzi Parížom a Dilppom, ktoru vzdialenosť urazí vo dvoch hodinách.

Výprava na južnú točnu. Pred niekoľkými dňami vyplávala z Amsterdamu loď „Belgika“, na ktorej nachádzala sa vedecká expedícia k vyzkúmaniu južnej točny. Loď sobrala sebou 40 000 kilov rôzneho materiálu a potravín, touto zásobou, myslia, bude môcť expedícia zaokryť svoje potreby asi za dva roky. Veliteľom tejto výpravy je námornický poručík Adrien de Gerlach, podveliteľ ale poručík Lekointe. Magnetické pomery južného ľadového mora pozorovať bude delostrelecký poručík Danko. Členovia výpravy sú: Juraj Emil Rokytza, rumunský učenc; Aretovszky, poľský chemik a jeden belgický lekár. Smeli cestovatelia s veľkými nádejami idú v ústrety svojej vedeckej ceste.

Zaludok Berlína. Obyvatelia pruského hlavného mesta minulého roku zjedli 140 millionov kilogrammov rozličného mäsa a 30 millionov kilogrammov rýb, čo si zapili 340 millionami litrov piva. Obzvlášť je nápadné veľké pitie piva, ale v Nemecku sú mestá, ktoré Berlín v tomto ohľade prevýšia. A síce pokým v Berlíne pripadne na jednu hlavu ročne 225 litrov, dotiaľ v Mníchove 566, v Ingolstadte 521 a vo Frankfurte 428 litrov piva pripadne na jednu osobu. Je podivné, že Heidelberg, ktorý je povestný pijakmi piva zaujíma so 120 litrami na jednu osobu skoro posledné miesto medzi nemeckými mestami.

Množstvo medu v Europe. Hospodársky časopis „La Nature“ prináša štatistiku produkcie medu v Europe. Dľa tejto obnáša veškerá výroba medu 80.000 tún v hodnote 55 millionov frankov, výroba vosku 15.000 tún v hodnote 33.750.000 frankov. O počte včelínov hovorí, že sa ich nachodí

v krajinách:	úlov	s výrobou
Nemecku	1,910,000	20,000 tún
Španielsku	1,690,000	19,000 "
Rukúsku	1,550,000	18,000 "
Francii	950,000	10,000 "
Hollandsku	240,000	2,500 "
Belgii	200,000	2,000 "
Grécku	30,000	1,400 "
Rusku	110,000	900 "
Dánsku	90,000	900 "

Krem toho má Anglicko značný chov včiel zvláste v grófstve Durhamskom. Vo Spojených štátoch severoamerických obnáša počet včelínov 2 300 000 s ročnou výrobou 30 000 tún. Najväčší včelín nachádza sa na celom svete v štáte Kanada v mestečku Bectonu. Tento zaberá plochu 20 tisíc štvor. metrov a poskytuje prístrešie armáde 19 millionov včiel, ktoré poskytujú ročne 35—40 tisíc kilogrammov medu.

Obrovský požiar. V Amerike na mnohých miestach nachodia sa na míle veľké tably zeme, ktoré sú porastené trávou podobnou nášmu rákosiu. Toto rákosie tam schnie bez všetkého úžitku, lebo ho nemožno spotrebovať. Pri Clevelande zapálil ktosi toto rákosie a od veľkej horúčosti vyschla vysoká tráva razom zblkla a s neobyčajnou rýchlosťou šírila sa plameň po celej veľkej rovine. Plameň horiaceho poľa obkľúčil mnoho dedín, z ktorých niekoľko ľahlo popolom. Niektoré osady len tak vedeli sa ratovať, že obyvateľstvo okolo osady na veľkom priestore zem prekopalo. Celé čriedy dobytku zahynuly v plameni. Na míle a míle zeme stálo okolie v plameni. Cez horiace pole jachal práve vlak a cestovateľom hrozilo veľké nebezpečenstvo, ktorému vlak len tak vyhovel, že s neobyčajnou rýchlosťou predbehol šírenie sa požiaru.

Hurra! Vysokí vojenski hodnostári pozdravovaní bývajú zvlášte v čas vojny volaním „hurra!“ Jaká je to vraj pochybná pocta, vypráva nemecký generál Wille vo svojich vydaných „Pamiatkach z dánskej vojny.“ Toto „hurra“ čili „hurah“ pochádza vraj z tureckého slova „uráh“, rozkazovacieho spôsobu slovesa „urmak“, ktoré znamená „zabíjať.“ Nenie vraj tedy „urra“ nič iného, nežli „zab.“ Najprv užívali vraj toto volanie janičári, keď pozdravovali pred frontom bitevného pluku objavivšieho sa pašu, aby naznačili im tak, ja milo by im to bolo nepriateľov, ktorí proti nim stáli, sprevadiť z tohoto sveta. Rusi, ktorí neznali pravého smyslu tohoto volania, prijali ho za svoje a od nich rozšírilo sa ďalej. — Iní pravda vybfadávajú pôvod slova „hurra“ inak, než zmienený generál nemecký, lebo v Česku vrajvia že vzniklo z husitského „vzhúru“, v Srbsku zase hovoria že vzniklo zo srbského „u raj“ (do raja).

Opium v Číne hrá veľkú úlohu, snáď väčšiu nežli u nás tabak. Posledná vojna čínsko-japonská následkom možnosti živšieho obchodu s touto východnou krajinou obrátila pozornosť Anglicka na opium. Do anglickej snemovni dostaly sa i silné protesty proti obchodu s opiumom, pretože má zhubný vliv na ústrojnosť ľudskú, vyvolávajúce duševné choroby. Zvláštna kommissia vyslúchala okolo sedemstvo osôb, ktoré sa všetky vyslovily o škodlivosti opia a proti jeho vyrábaniu vo Východnej Indii, odkiaľ vo veľkom množstve vyváža sa do Číny. Ale kommissia predsa vyslovila sa v ten smysel, že výroba opia neškodí obyvateľstvu Indie a Číny ani v takej miere ako Europeanom stále sa vzťahujúce pitie pálenky. Mimo to vraj miestni obyvatelia užívajú opia jako domáceho prostriedku v četných chorobách, tak že zákaz dovozu opia mohol by vyvolať v miestnom oby-

vateľstve vzbúrenie. Táto obrana výroby a vývozu opia so strany Anglicka je dost srozumiteľná, trebárs že hlavný dôvod nenie udaný, že totižto Anglicko by nerado utratilo ohromné summy, jaké mu nesie predaj a výroba opia. Vymierajú-li následkom tobo celé pokolenia — na tom Anglii tak veľmi nezáleží.

KU OBRÁZKU.

Anjel strážca.

Hlboko skormútená so zlomeným srdcom kloní sa matka nad chorým svojím jedináčkom. Bdie celé noci, jej oči vysichajú od horkého plaču a svoju dôveru skladá jedine vo Všemohúceho. Spína ruky k nebu a vo vrúcnej modlitbe prosí lekára všetkých lekárov aby, jestli možno, odstránil od nej ten horký kalich, aby zachránil jedinu jej potechu, jedinu jej radosť, jediného jej miláčka. Nemá mimo Všemohúceho v nikom inom svoje potešenie v ťažkých dňoch opusteného vdovstva než malého jedináčika, ktorého otec pred časom opustil a teraz i tento jej jediný poklad, jej synček leží ťažko nemocný, stroj sa na cestu k Nebeskému. Nekormúť sa, úbohá vdova, zaplesaj, lebo Pán nebies zoslal svojho Anjela, strážcu maličkých, ktorý predišiel anjela smrti a zachráni ti tvoj poklad, lebo vyslyšal Všemohúci tvoje vrúcne modlitby. Plesaj radosťou, lebo najvyšším ochrancom vdôv a sirôt je Boh, Boh Všemohúci!

K OBVESELENIU.

Z d v o r i l o s ť.

Na jednom dôstojníckom bále osloví plukovník jednu veľmi tučnú dámu, ktorá zle tancovala a pre toto ani netancovali s ňou:

— Ako, milostivá pani, netancujete? pýta sa. No veď ja dám tým lajdinantom, že boli nezdvorilí naproti vám! Rozkážem im, aby s vami tancovali. Hneď ich sem kommandujem!

— Jaj, pán plukovník, nerobte to! šeptá dáma.

Avšak plukovník v svojom neúprosnom rytierskom rozhorčení odpovedá:

— Niet pardónu, milostivá pani. — Privediem ich hneď sem a musia tancovať s vami. Keď boli nezdvorilí musia — *vytrpť aj trest.*

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 14. októbra									
O b i l i e	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska . . .	77-81	—	—	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	4200-	4250-
" pešťianska . . .	77-81	12.60	13.00	Uhorská zlatá renta 4%	121.75	122.75	Pešť. uh. kupec. b.	1395-	1400-
" stoinobelebrádska	77-81	12.75	13.05	" korunová renta 4%	99.60	100.10	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	8300-	8350-
Raž (žito)	70-72	8.35	8.45	Uhorské regálové úpisy 4 1/2%	100.75	101.50	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	616-	619.00
Jačmeň na krm	60-62	5.80	6.15	" premiové úpisy	155.00	156.00	Záložné listy.		
" na pátku	62-64	6.30	7.00	Uhorská tisko-segedínska po- žička 4%	141.00	142.00	Uhorského pozem. úverkového ústavu 4%	99.00	100.00
" na várku	64-66	7.50	9.00	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl. vyvážkové úpisy 4%	121.00	122.00	Uhorského úver. záložného ús- tavu 4 1/2%	100.60	101.60
Ovos	39-41	6.10	6.25	Spoločná požička v bež. penia- zoch 4 1/2%	101.00	102.00	Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	122.00	123.00
Kukurica	73	4.60	4.70	Z r e b y.			Peniaze.		
Proso	—	5.00	5.25	Spolku „Jó sziv“	3.60	4.00	Cisársky dukát	5.66	5.70
Repica	—	12.00	12.70	Uhorského „Červeného križa“	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník	9.52	9.56
Datelinové semá, luc.	—	48.-	52.-	Rakúskeho	20.00	20.50	Nemecká ríšska marka	58.82	59.00
" červené	—	30.-	33.-	Bazilika	6.30	6.80	Striebro	—	—
Svínská masť pešťianska	—	59.50	60.00						
" vidiecka	—	—	—						

Knihlačiaren Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne dňa 12. októbra. Dnes podala vláda návrh zákona, ktorým sa colno-kupecká smluva s Rakúskom, takzvané vyrovnanie, a kvóta o jeden rok predlžujú.

Zatým odpovedal ministerský predseda bar. Bánffy na interpelláciu Kossutha zadanú v otázke pokoja v grécko-tureckej vojne. Ministerský predseda odpovedal, že sa veľmociam podarilo uviesť pokoj a že aj naďalej budú sa starať, aby otázka ostrova Kréty bola čím skôr a čím základnejšie riešená. Odpoveď bola vzatá v známosť.

Zatým odpovedal minister vnútra Perczel, prečo bol úradu pozbavený Ján Ugron viceišpán v udvarheľskej stolici. Menovaný viceišpán dopustil sa viac nesprávností, pre ktoré bol úradu pozbavený. Aj táto odpoveď bola vzatá v známosť.

Zasadnutie dňa 13. októbra. Na dneskajšom zasadnutí predostrel Ján Molnár svoj návrh, aby vláda čím skôr predostrela návrh zákona o podporovaní pohromami stihnutých vidiekov.

Minister orby Darányi hovorí, že tento návrh je úplne zbytočný, lebo vláda aj bez tohoto návrhu mnoho spravila cieľom ulavenia biedy. Asíce zaostale úroky od požičiek, ktoré si vyzdvihli pohromou stihnutí obyvatelia od štátu, boli odpustené. Ďalej bolo 413 tisíc zlatých dane odpustené; minister vnútra ale rozdal 50 tisíc zlatých podpory. Potom čo je hlavné, semenom na siatie veľká pomoc bola poskytnutá malým statkárom. Už minulého roku rozdala vláda čo požičku 7704 metr. centov zbožia na siatie a tohto roku už dosaváď 3000 metr. centov. Jedenástisícosemstodvanástim malým gazdom v 204 obciach dala vláda 30.280 m. centov zbožia na siatie bez úrokov a poplatkov za dopravu. (Všeobecná pochvala). Zrno na siatie dala vláda i *zdarma*, asíce 2993 gazdom v 23. obciach rozdala 5709 m. centov zbožia zdarma. Aj dávaním práce odpomáha vláda biede, asíce minister obchodu preliminovoal na práce 2,880.000 zlatých a aj ministerstvo orby určilo na vodné a zemské práce 2,325.000 zlatých a aj jednotlivé rieky regulujúce spoločnosti zamestnávajú mnoho robotníkov. Ministerstvo orby rozprestrela sprostredkovanie robotníkov pre všetky práce. Minister sám zaopatril 2970 robotníkom zamestnanie. (Pochvala). Zakázal zamestnávanie cudzozemských robotníkov a vyplácanie tak zvanými „jančibankovkami“, ktoré sú platné len v tých obchodoch, ktoré zamestnávajú vykážu rokotníkom. (Pochvala). Ďalej bdie nad tým, aby zákon o úžere bol prísne prevedený. Konečne návrh zákona, sriaďujúci pomer medzi zamestnávateľom a robotníkom predostre v takom čase, aby tenže do života vstúpil už pred budúročnou žatvou. (Pochvala.) Teda vláda robí všetko možné ku odpomoženiu biedy a jestli tieto poriadky budú nedostatočné, vtedy vláda podá návrh zákona. (Všeobecná pochvala). Prosí sňať návrh Molnárov z denného poriadku.

Po tomto vysvetlení bol Molnárov návrh skoro jednohlasne zavrhnutý.

Zasadnutie dňa 14. októbra. Po prijatí dvoch vicinálnych železničných čiar v Sedmohradsku odpovedal ministerský predseda na interpelláciu v otázke zaplnenia miesta gubernátora vo Fiume. Barón Bánffy prisľúbil, že miesto toto bude o nedlho zaplnené. Pri tejto príležitosti obsérnejšie hovoril ministerský predseda o verejno-právnom postavení mesta Fiume k Uhorsku. Odpoveď bola vzatá v známosť.

Zasadnutie dňa 15. a 18. októbra. Na týchto dvoch krátkych zasadnutiach boli pojednávané len bežné záležitosti.

Ťažká doba.

Dve zprávy došly v posledných časoch k nám od severu, týkajúce sa hospodárskeho a každodenného života, a tieto zprávy zasluhujú pozornosť našu v plnej miere.

Jedna zpráva hovorí, že ruská vláda mieni zakázať vývoz obilia z Ruska za hranice, lebo sa obáva, že tohoročná úroda ledva postačí pre samé Rusko, a jestli sa nezamedzí vývoz obilia do cudzozemska, tak v samom Rusku môže nastúpiť nedostatok obilia a hlad.

V Rusku toho roku urodilo sa len o niečo viac obilia ako roku 1891., a vtedy tam v daktorých chudobnejších krajoch povstal hladomor. Tak sa zdá, že ruská správa krajinská teraz chce vyhnúť tejto biede pomocou zákazu na vývoz obilia. Tento zákaz ruská vláda dosiaľ ešte nevydala. Kto vie, ako sa tam vyvinú hospodárske a životné pomery v najbližšej dobe a najmä v zime.

Druhý chýr priletel k nám z bližšieho kraja a bližšie týka sa nás. Je smutnejší ako tamten. Podľa tohoto v daktorých krajoch v Haliči (Galícii) panuje taká bieda, že chudobnejšia čiastka tamejšieho obyvateľstva už teraz na začiatku jaseňi takrečeno nemá čo jesť. Cez zimu títo neboráci vystavení budú tej najväčšej biede.

Obyvatelia v Haliči, najme dedinčania, sedliaci sú nadmier schudobnelí, biedni. Keď aj pracujú, tak pracujú zväčša nie pre seba, ale pre iných, pre úžerníkov, ktorí ich priviedli celkom na vnivoč. Haličskí sedliaci aj pri dobrej úrode len horko-ťažko môžu vyžiť. Tohoročná slabá úroda uvrhla mnohé kraje v Haliči do najväčšej biedy. Zárobku je tam veľmi málo, sedliactvo je natoľko zadlžené, že už viac úveru nemá, a tak je temer isté, že nastávajúca zima prinesie haličskému obyvateľstvu mnoho strasti a súženia. Bez pomoci nebude vstave ani len biedne vyžiť do jari.

V našej vlasti — chvála Bohu — nepoznajú takéto smutné pomery. Náš ľud ešte má čo po-

ložil do úst. Ale či to bude tak cez celú zimu? Či si chudobnejšia trieda nášho obyvateľstva môže odložiť toľko živnosti na zimu, aby mu zásoba dostacila do nového?

Nemožno odpovedať na tieto otázky určite, že áno. Veď sme ešte len na začiatku jaseň a chudobný ľud už ťažko cíti následky tohoročnej neúrody, ktoré sa objavujú v zdražení rozličných potravných článkov. Ale mnohí obávajú sa, — a právom — že čím ďalej do zimy tým to bude horšie. Obilie z našej krajiny vyvážajú kupci do cudzozemska, a tak môže sa stať, že v zime alebo na jar len za nepomerne drahú cenu bude možno dostať u nás obilie, múku, lebo sypárne, sklady budú zväčša prázdne.

K tohoročnej neúrode pridružily sa aj zivelné pohromy, povodne, ktoré v mnohých krajoch zapríčinily veľké škody a ubiedených obyvateľov uvrhly ešte do väčšej biedy.

Čo si majú počať chudobní ľudia, ktorí majú toho roku menej príjmov ako v minulých časoch a oproti tomu potravné články, obilie, múka atď. sú teraz o mnoho drahšie ako boli v predošlých rokoch.

Pri veľkej drahote hrozí chudobnejšej triede nášho obyvateľstva aj to nebezpečenstvo, že potraviny budú čím ďalej tým drahšie — a oni budú mať vždy menej a menej hmotných prostriedkov, zaopatríť si ich. Na koniec potom peniažky minú sa im docela a ak nebudú mať úver — tak nasledovať bude hlad.

Majetnejší ľudia, pravda, ani tej zimy nebudú hladovať; tí budú mať peniaze, nakúpia si potrebnú živnosť trebárs aj za drahšie peniaze. Nebezpečenstvo hladu hrozí chudobnej a najchudobnejšej triede nášho obyvateľstva. Bohužiaľ, na našich Horniakoch je veľmi mnoho takýchto chudobných a najchudobnejších ľudí. Aké že sú pomery na Horniakoch a aké sú tam výhľady na zimu?

Ako všade, tak aj v Hornom Uhorsku bola toho roku slabá úroda; ale veľká čiastka našich roľníkov ani len túto malú úrodu nemohla si odložiť na zimu. Po žatve treba platiť porcie a iné dávky, náš gazda bol teda prinútený najväčšiu čiastku svojej úrody predať hneď po žatve. Mnohý už o Vianociach nebude mať ani zrna v suseku, ani len na sľať. Kukurica dala toho roku hojnú úrodu, ale to nepomôže Horniakom, lebo tam kukurice niet.

Jedinou nádejou nášho ľudu na Horniakoch je, že zemiakov bude hojne všade po Horniakoch a že budú trvať. Ak sa táto nádej splní, tak Horniaky budú aspoň zväčšej čiastky oslobodené od hladu; ale ak aj táto úfnosť sklame našich

gazdov, tak v Hornom Uhorsku nastane veľmi ťažká doba pre tamejších obyvateľov.

V poslednom prípade hlad tam v mnohých krajoch s istotou nastane. Za týmto nasledujú obyčajne aj iné neresti. Ubiedené, vyhladovené obyvateľstvo utratí cit naproti čistote, nie je schopné náležite sa starať o svoje zdravie, a tak po hlade nasledujú zväčša rozličné choroby, ktoré preriedujú rady vyhladoveného, telesne i duševne soslabeného obyvateľstva.

Nemožno tajiť, že je polozenie nášho ľudu najmä na Horniakoch teraz nebárs potešiteľné. Mnoho ťažkých chvíľ zapríčiňuje mu starosť o každodenný chlieb, ktorý je prvou a hlavnou potrebou v živote. Ale neslobodno nám už vopred zúfať. Radšej sa úfajme, že naša vlasť túto ťažkú dobu cez nastávajúcu zimu prežije bez väčšej pohromy.

DOPISY.

Lisková, dňa 16. októbra.

Vysokoctený pán Redaktor!

Z našej obci bolo v tomto milom časopise už viac osôb podotknuto, ale mňa ešte nikto nepodal. Čakal som až podnes, ale márne. Opíšem sa teda sám a pritom ešte aj mojich kollegov; vyrátam tu naše radosti a tiež aj našu dobrotu. Naša dobrotu tu ide po stupni, lenže máme tu viac stupňov tej dobroty, než koľko stojí v grammatike. Tam sú iba tri stupne asice dobrý, lepší a najlepší; naša dobrotu má ale päť stupňov, asice: dobrý, lepší, najlepší, ešte najlepší a veľmi dobrý. Kto neverí nech prečíta moj dopis až do konca!

V našej obci je asi 1800 duší. Z nich je 350 detí povinovatých do školy chodiť „rozumieť tu i do óvody“ a nad touto armádou, na čele tohoto žiactva sme traja učitelia, jedna vychovavateľka a jedna óvodkyňa.

Starší pán učiteľ r. k. má žiakov 105. Výchovaveda hovorí, že hraním môže učiteľ vyučovať v škole. A tomu je tak. Tento už 67-ročný učiteľ „učí už 47 rokov“, zabáva sa s nimi deň po deň tak, že ani nevie, ako mu tenže deň prešiel. V jednu minútu mu povie prvoročný žiak: „Pán učiteľ idem von.“ Druhú minútu: „Pán učiteľ by som...“ Zase ticho budte atď. Nuž nie mu je dobre, keď sa takto zabáva? A však mu je dobre?

Druhý pán učiteľ r. k. učí starších žiakov a má ich 130. Nuž pomyslíte si, či je to nie hračka s toľkými žiakmi a žiačky? Pochopujete už, že je tomu mladému učiteľovi ešte lepšie?

Tretí som ja dolu podpísaný a mám žiakov 37., s ktorými sa tiež hrám a preto mi je najlepšie.

Štvrtá je vychovavateľka má 4 žiakov a žiačky, jeden je Hugo, to je najlepší jej žiak, s ktorým sa najviac zabáva a tej je u nás ešte najlepšie.

Piata je naša óvodkyňa, tá má bez počtu detí, keď si ale s nimi nevie rady vykope „ako mojho chlapca“: alebo trstenicou vybijie tak, až má klobásky, „ako Hoffmannovho chlapca“ nuž za takýmato lakotami veľmi bežia

ta deti. Povedz len u nás dieťaťu pojdeš do školy; odpovie ti hneď, že nejde do školy. Tejto slečne je u nás veľmi dobre.

Z toľkej armády sme si už vychovali rychtárov, výborníkov, boženíkov, hajčov i pastierov a za naše ustávanie a vychovávanie sa nám veru už odplácajú. Počujte len, keď som prišiel do Liskovej, každý rok som napísal i 50 listov, zo dvadsať balíkov som zapečatil a zapakoval; zato som dostal od jedného každého i po 20 kr. no! nebolo mi dobre? Teraz ti nepríde nikto, a ja zas nepišem a preto mi zas je len dobre.

Z toho nášho podrostu, ako som spomenul máme aj výbor tak znamenitý a múdry, že ho pohľadať. Pri poslednom zasadnutí o robení prelimináru nechceli u nás ani počuť, nechceli na nás nič vynaložiť preto, že sme my už starí, že sme my už dosť pobrali od nich; mali by sme im my už teraz platiť zato, čo jejich dieťky vyučujeme. No, či sú to nie výborní výborníci? A hľa! nám je zase len dobre, keď nám nedajú podobrotky, sinkassuje nám druhý, nebudeme sa hnevať a bude nám tiež výborne.

Prosím vás ctení čitatelia! nezavíďte nám našu dobrotu, myslím, že z vás tiež mnohí okusujete takú dobrotu.

Mal by som ešte obznámiť et. čitateľstvo s našimi úrodami, ale je desať hodín a ja po tomto krátkom dopise budem dobre spať. Len na dnes týždeň môžete čakať dopis druhý o tohoročnej našej úrode, keď už aj kapusta bude v sude. S Bohom teda, do videnia!

Andrej Rosinský.

Nespokojníci.

Bárs jako by nerád, predsa musím zas len z prívržencov „ľudovej strany“ vybrať tých takzvaných nespokojníkov; lebo inde ich nenajdem. A hlavní nespokojníci sú ešte vždy len kňazovia, a to mladí, sotva vysvätení kapláni.

Ešte nemali času obznámiť sa s miestnymi pomeťami; nedajú si záležať, aby dokonale poznali ľud, ktorý majú vyučovať, spravovať a viesť. Sú nadutí a pyšní práve proti tým, ktorí by im mohli byť v ich snahách a prospešných namáhaniach veľmi na pomoci. Opovrhujú liberálmi, čo sú hneď aj najstatočnejší, najzbožnejší veriaci a katolíci. Jednomu kaplánikovi je dosť, keď len to vie, že je niekto liberál, tomu dá hneď pocítiť svoj hnev a opovrženosť, Ľudu rozprávajú, že oni s tým lebo oným obcováť nechcú a prajú si, žeby aj ľud tak činil; ba celkom iste to očakávajú od veriacich. Zabúdajú ale títo mladí kapláni, že si ten alebo onen, ktorého osobu chcú očierňovať, už dávnejšie úctu a zásluhu u ľudu získal na poli verejnom, v záležitostiach či to úradných, či súkromných. Ľud to hneď pozná, že tento nový obyvateľ len z nenávisti tak hovorí, a pomyslí si: „nebude lepší jako bol predošlý; tiež sa snaží len bez príčiny ohovárať, bezzákladne posudzovať a ani nepozná patričných, lebo keďby ich znal, ináč by rozprával; dúchajú všetci do jedného vreca.“

Nemožno sa tedy čudovať, že všetky namáhania takéhoto kaplániaka sú bez osohu? Ľud ho pozdravuje

— na oko, — ale nikdy a nikde o ňom chvalitebne nerozpráva a nezmýšľa.

Takýto nový kaplán nenie s ničím spokojný, neberie ohľad na to, že to alebo oné spočíva na storočnej obyčaji; že ľud je hotový radšej desať kaplánov opustiť, nežli praotcovské zvyky zanechať, lebo tie ho upamätávajú na staré časy, ktoré menuje blahými.

Časopis „Opravdového Kresťana“ nemôže vystáť; o ňom ani počuť nechce; pred veriacimi ho do pekla odsudzuje — potajomne ho ale verne číta. Čo sa chce dozvedieť z neho, keď mu je tak nemilý, hnusný?

Nás len to teší, že mladí kapláni tak zvedave do ruky berú „Opravdového Kresťana,“ lebo z neho sa poučia opravdovej lásky k blížnemu a poriadnemu obcovaniu v spoločenskom živote. Pri jeho čítaní nikdy sa nemusejú od hanby pre urážlivé slová červenáť a zapáliť; k pomste a nenávisti ich nikdy nepohne ani jeden článok, lebo „Opravdový Kresťan“ je ku každému, nech je to katolík, luterán, pohan, žid atď. držaním opravdu čisto kresťanským. Pravdu povie každému do prosta; za zvoje články stojí.

Že mladý kaplán nenie spokojný s tým, čo v ňom číta; že sa mu nepáči, keď tu alebo tam sa fara a farár spomenie? Nech ho to neuráža, veď fara je nie raj (v ktorom sa tiež hriech spáchal) a farár je nie Kristus, svetlo čistej večnej pravdy.

Snáď, že poklesky niektorých kňazov vyjdu na javo? Snáď, že bývajú k väčšej účinnosti verejne vyzývajú? To je veľmi jednoduché! Veď veriaci nemajú kanceľ na to, aby kňaza s neho napomínali; majú snáď vo fare kňaza na niečo upamätovať? no len to by bolo treba. Tedy tento časopis je z čiastky povzbudzovateľom k činnosti kňazskej, čo je veľmi potrebné. Veď keď kňazovia žiadajú aby veriaci s kopkom mzdu platili, nech oni slúžia aspoň štrichom.

Žalujete sa kaplániakovia na surovosť, nezdvorilosť ľudu; nie ste spokojní, že si vás primálo všima. No panstvo vaše vám nikto neodoberá; ste páni, ale nie tak veľkí, ako sa nazdávate! Chcete-li ale, žeby bol ľud k vám zdvorilý, i vy buďte takí. Váš úrad si hlboko ctíme, ale aj vy sa usilujte aby ste sa stali hodnými toho. Keď ste kňazovia máte i to vedieť, že od kňaza sa požaduje vzdelanosť, ktorá vytvára pýchu a nadutosť.

Prajeme si, aby „Opravdového Kresťana“ čítali kaplániakovia i napotom, lebo slúži k poučeniu: mal by ale slúžiť nepokojným ešte k väčšej nespokojnosti, tak nech ho nečítajú; lebo koho sme už za dva roky nemohli presvedčiť o našich dobrých úmysloch, toho sa nám už nepodarí obrátiť, bárs si to vrúčne prajeme. Tak si prajeme aj to, aby tí nespokojní stali sa spokojnými. čo docielia tak, keď sa spriatelí s okolnosťami, budú zdvorilí, zanechajú pýchu a vezmú na seba poníženosť kňazskú.

X.

BESEDNICA.

„Dzindzimier.“

Napísal J. Chalúпка.

Malá ale chýrečná dedinka Pucov leží v jednej úzkej blatnatej dolinke v bok cesty. Nad touto dedinkou vypína sa hrozitánska námelcová skala, ktorá čo mohutná hradba chráni ju od severných fujakov. Niže dedinky tejto nachodí sa studnička s veľmi nesporym odtokom a s vodou veľmi smradľavou, z ktorej keď by sa človek napil, ostane nespokojným, zúrivým, besným, slovom stane sa celkom premeneným, ani čoby bol rohy dostal.

O pôvode tohoto prameňa hovorí sa mnoho všeličoho. Za najpravdepodobnejšie ale držím to, čo som o ňom počul od jednej starej babky. Tá mi nasledujúce rozprávala:

„Dvesto rokov bude tomu, čo v deň pred sv. Ondrejom čili pred odpustom kišasoňka z fary dala k sebe zavolať susedovho syna, mocného a šikovného šuhaja, Janka Čaprudovie. Janko sa aj hneď na faru dostavil, aby vypočul rozkaz, v ktorú stranu a ktorým vrskom sa má poberať.

„Janko!“ prehovorí k nemu kišasoňka, „za tria je u nás odpust, a ponevác dostaneme mnoho hostí, pôjdeš do Kubína jedno-druhé do sklepu pokúpiť a aj z jatky mäso doniesieš. Tu máš toto vreco na tie veci, v ktorom máš kartičku a na nej poznačené, čo máš doniesť a pri nej sú pripojené aj peniaze.“

Janko jaknáhle dostal a vypil hoľbu vína a zedol okruh chleba, pobeckajúc kišasoňke ruky, bral sa chodníkom na Krnáče. Sotva mohol byť v polovici úbočia, keď počul hlas pána farára. Janko zastal a pýtal sa, že čo rozkáže. Pán farár mu na to odvetil, žeby doniesol „ingber“ za dva máriaše, pritom mu ale prisne prikázal, aby mu toto nezapomenul doniesť.

Pán farár veľmi rád jedával cukrovinky zázvorové, čili dumbierové, a preto najprvšie sa mu bolo spýtať kišasoňky, či jeho lahôdku nevynechala. Presvedčiac sa ale, že sa tak stalo, a aby bola chyba napravená, nič iného mu nezbyvalo, ako volať za Jankom, ktorý sa hore úbočím vesele uberal. Slovo „dumbier“ pánu farárovi napochytre na um neprišlo, a preto miesto neho použil latinský výraz „ingber“, čo práve toľko znamená jako dumbier.

Hm, „ingber“, kieho to môže byť za paroma, dudá si Janko idúc hore vrskom. Nuž ale keď „ingber“, nechže bude „ingber“ a to za dva máriaše. Aby som ale, kým prídem do Kubína, toto neznáme slovo nezahudol, tak si ho jedno za druhým neprestajne budem opakovať.

Janko vesele stúpa hore Krnáčmi, ale ešte veselšie si povráva ak „ingber“ tak „ingber“. Stretajúci ľudia ho vľúdne pozdravujú, už len aj preto, lebo dobre vedia, že ide po výsluže farskej. Janko ale na ich pozdrav nič nedbajúc, ďalej si dudá svoju nótu, prečo ho títo už aj za blazna počínajú považovať.

Pri tomto svojom dudákaní ani sa nezbadal, iba keď už bol v háji medzihradskom. Dolu hájom viedla cesta plná kaluží. Na tejto ceste našiel furmana s fúrou dreva zviaznutého, ktorý na všelijaký spôsob proboval von z kaluže, ale nikam, bol len sám a volky mal tiež len chatrné. Keď videl, že sa Janko k nemu blíži, tvár sa mu rozveselila, lebo videl v ňom hodného šuhaja a jeho fúry vysloboditeľa.

Janko približiac sa ku utrápenému a pozdraviac sa „Pomáhaj Pán Boh!“ už sa bral pomáhať. Lapiac sa predného kolesa, jedno trhnul, volky zpak ruky pošibal a už fúra stála na rovnej ceste. Fúru vezúci sa mu za pomoc pekne poďakoval a volky pomaly ďalej poháňal. Janko spokojný nad tým, že naproti blížnemu svojmu preukázal šľachetný skutok, ubieral sa napred.

„No, Bohu prisahám, už som tam!“ zvolal Janko hlasite, a v tom hiboko rozmýšľajúc, na prostred cesty zastal. Fúru vezúci počujúc ťažkanie a hlboké vzdychnutie Jankovo zľakol sa a pobehuul k nemu, a pýtal sa ho, či sa mu dačo stalo, alebo či sa pri tom dvíhaní dajako nepohol.

„Oh, nepohol som sa dobrý človeče, ale mi pri tom vašom dvíhaní z umu zišla jedna vec, ktorú mi pán farár prisne naložil doniesť. Fúru vezúci vidiac utrápenú tvár Jankovu nebolo tej sklepnej veci, živnosti, pijatiky, tej kostolnej veci a lieku, ktorý by mu nebol napomenul. Ale Janko na každé len pokrútil hlavou. Zrazu sa mu tvár rozveselí a radosti plným hlasom zvolá: „No chvala Bohu už je tu!“ „dzindzimier!“

„No, keď je už len tu“ prerečie fúru vezúci, „ver mi, žeby si bol svedomie robil, keby ti nebolo prišlo na um, lebo ja som ti bol príčinou.“

Janko vesele stúpil ďalej a teraz si už tým usilovnejšie opakoval to zprepadené slovo „dzindzimier.“

Netrvalo to dlho, keď sa Janko v tom najprednejšom sklepe mestečka Kubína našiel, kde si peniaze vypakujúc, sklepníka požiadal, aby mu dľa prípojenej kartičky všetkého poriadne navážil, zakaľ on prejde do jatky po mäso. Keď mu sklepník prisvedčil, že sa všetko tak stane, Janko ho ešte prosil, aby za dva máriaše aj „dzindzimieru“ navážil, ktorý sa ešte na kartičke nenachodí, čo mu ale pán farár prisne naložil doniesť.

„Môj syn.“ prerečie sklepník, „ja takého tovaru nemám, a potom je to slovo nezvyčajné, azda latinské, a keď je to pánu farárovi tak pilne potrebná vec, choď do apatékky, tam to možno dostaneš, alebo keď aj nie, tak popros pána apatekára, ktorý ako učení a múdry človek bude vedieť, čo to má byť.“

„Veru tomu čudnému slovu som sa ani ja nepriznával, ale keď pán farár za mňou kričali že „dzindzimier“, nechže bude tedy „dzindzimier.“

Janko sotva prekročil prah apatékky, už ho pán apatekár čo chýrečný figliar s úsmevom vítal, poznajúc v ňom jemu vždy povestného Pucovca.

„Kde si sa tu vzal syn môj z tej diery,“ prerečie k nemu „veď je už po Brtomile, a ty si sa ešte sem doplazil? Či vám je kostol už na mieste? A tráva je už na ňom spasená?“ Janko započal sa aj hanbiť, ale premôžuc svoju hanbu, pýtal si za dva máriaše „dzindzimieru.“

Apatekár počujúc to divné slovo „dzindzimier“, už vedel koľko bilo, že totižto to slovo Janko prefarmačil.

„A ktože to potrebuje ten „dzindzimier“?“ pýta sa apatekár.

„Nuž pán farár, lebo je u nás zajtra hostina a na fare bude mnoho hostí, preto som prišiel sem do sklepu kišasoňke jedno-druhé nakúpiť. Pán farár mi ale pre seba prisne kázal doniesť za dva máriaše „dzindzimieru“, ktorý tam v sklepe dostať nemôžem.“

Apatekár, — kým mu Janko toto rozkladal — už bol botový s jeho plánom, že ako on zajtra pánov farárov dobrej hostinky pozbaví, pomysiac si, že „pri odpuste ani pôst nezaškodí.“

„Máš vreco syn môj?“ pýtal sa Janka.

„Mám pán veľkomožný, ale mi je v sklepe.“